

Міністерство освіти і науки України
Національний університет «Острозька академія»
Економічний факультет
Кафедра фінансів, обліку і аудиту

Кваліфікаційна робота
на здобуття освітнього ступеня магістра
на тему: «АНАЛІЗ РИНКУ СТРАХУВАННЯ ЖИТТЯ В УКРАЇНІ»

Виконала студентка 2 курсу, групи МФК-21
спеціальності 072 Фінанси, банківська справа,
страхування освітньо-професійної програми
«Фінанси та бізнес-аналітика
другого (магістерського) рівня вищої освіти
Хохонік Каріна Валеріївна

Керівник – доктор економічних наук, доцент
Дем'янчук Ольга Іванівна

Рецензент – доктор економічних наук, професор
Антонюк Олена Ростиславівна

«РОБОТА ДОПУЩЕНА ДО ЗАХИСТУ»

Завідувач кафедри фінансів,
обліку і аудиту _____ (проф., д.е.н. Дем'янчук О.І.)
(підпис)

Протокол № ____ від « ____ » _____ 2023 р.

Острог, 2023

ЗМІСТ

ВСТУП.....	4
РОЗДІЛ 1	8
ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ДОСЛІДЖЕННЯ РИНКУ СТАХУВАННЯ ЖИТТЯ В УКРАЇНІ	8
1.1. Сутність страхування життя: значення, функції, ризику.....	8
1.2. Етапи становлення ринку страхування життя в Україні та його регулювання.....	17
1.3. Система показників оцінки функціонування ринку страхування життя..	32
РОЗДІЛ 2	38
ОЦІНКА ФУНКЦІОНУВАННЯ РИНКУ СТРАХУВАННЯ ЖИТТЯ УКРАЇНИ ПРОТЯГОМ 2018-2022 РР.....	38
2.1. Сучасний стан ринку страхування життя в Україні та методи його аналізу	38
2.2. Структурно-динамічний аналіз ринку страхування життя в Україні	46
2.3. Оцінка показників результативності функціонування ринку «лайфового» страхування.....	54
РОЗДІЛ 3	58
УДОСКОНАЛЕННЯ МЕТОДІВ АНАЛІЗУ РИНКУ СТРАХУВАННЯ ЖИТТЯ В УКРАЇНІ	58
3.1. Заходи щодо удосконалення методики оцінки ринку страхування життя в Україні з впровадженням зарубіжного досвіду.....	58
3.2. Підвищення рівня популяризації послуг ринку страхування життя через методи мережевого маркетингу.....	62
3.3. Перспективи розвитку страхування життя в Україні, як одного з ключових інвесторів відновлення повоєнної економіки.....	68

ВИСНОВКИ	73
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	76
ДОДАТКИ	81

АНОТАЦІЯ

кваліфікаційної роботи

на здобуття освітнього ступеня магістра

Тема: «Аналіз ринку страхування життя в Україні»

Автор: Хохонік Каріна Валеріївна

Науковий керівник: доктор економічних наук, доцент Дем'янчук Ольга Іванівна

Захищена "19" грудня 2023 року.

Короткий зміст праці:

Магістерська робота зосереджується на комплексному аналізі ринку страхування життя в Україні. Дослідження включає в себе аналіз основних показників розвитку та функціонування ринку. А саме структурно-динамічний аналіз. Особлива увага приділяється факторам, які впливають на ринок страхування життя, таким як демографічні та економічні тенденції, регуляторні зміни та інновації у сфері технологій.

У роботі проводяться аналіз чинників, з якими зіштовхуються страхові компанії, та визначається їхній вплив на розвиток та функціонування ринку. Вивчаються особливості попиту та споживацькі уподобання в сегменті страхування життя в українському суспільстві. Результати дослідження дозволяють сформулювати рекомендації для страхових компаній щодо оптимізації стратегій на ринку страхування життя в Україні, підвищення конкурентоспроможності та адаптації до змін у зовнішньому середовищі. Робота важлива для розуміння та покращення динаміки розвитку цього сегменту страхового ринку в Україні.

ABSTRACT
qualification work
for a master's degree

Topic: «Analysis of the life insurance market in Ukraine»

Author: Karina Khokhonik

Scientific adviser: Doctor of Economics, Associate Professor Olga Demianchuk

Protected "19" December 2023.

Summary of the work:

The master's thesis focuses on a comprehensive analysis of the life insurance market in Ukraine. The study includes an analysis of the main indicators of market development and functioning. Namely, structural-dynamic analysis Particular attention is paid to the factors that affect the life insurance market, such as demographic and economic trends, regulatory changes, and innovations in the field of technology.

The paper analyzes the factors faced by insurance companies and determines their impact on the development and functioning of the market. The features of demand and consumer preferences in the segment of life insurance in Ukrainian society are studied. The results of the study allow us to formulate recommendations for insurance companies to optimize strategies in the life insurance market in Ukraine, increase competitiveness and adapt to changes in the external environment. Work is important for understanding and improving the dynamics of development of this segment of the insurance market in Ukraine.

ВСТУП

Актуальність теми дослідження. Зміни в українському суспільстві: політичні, економічні та соціальні зміни вимагають більшої уваги до страхового захисту населення. Перш за все, колективне страхування має бути дієвим та ефективним, адже від міцності цього виду страхових відносин залежить добробут населення та соціально-економічна стабільність громади. Характеристика ринку страхування життя зумовлює необхідність виявлення факторів, що стримують його розвиток, та пошуку шляхів їх подолання. Вищезазначене дозволяє підкреслити актуальність дослідження проблем і перспектив розвитку страхування життя в Україні.

Праці таких вчених, як В. Базилевич [1], О. Гаманькова [2], О. Залєтов [4], Ю. В. Шевченко та ін. Дослідженню тенденцій та розвитку страхування життя присвячені Клапків [6] та І. Козьма [8]. Л. Куделя [10], Г. Куліна [11], Я. Медвідь [13], Л. Приступа [23], О. Радецька [28], Т. Стецюк [29], О. Фарат [33] та ін.

Проте складна тема страхування життя залишається предметом дискусій та наукового аналізу. Зокрема, потребує детальнішого дослідження питання зміцнення зв'язків на території України, що визначає вибір програми, мети, діяльності, логіку та структуру дослідження.

Мета дослідження полягає у визначенні перспектив функціонування ринку страхування життя в Україні на основі вивчення теоретичних та оцінки практичних аспектів досліджуваної проблематики.

Для досягнення поставленої мети потрібно виконати ряд **завдань**:

- визначити сутність страхування життя: значення, функції, ризику;
- сформулювати етапи становлення ринку страхування життя в Україні та його регулювання;
- сформувати систему показників оцінки функціонування ринку страхування життя;
- аналіз сучасного стану ринку страхування життя та методів його аналізу;

- структурно-динамічний аналіз ринку страхування життя;
- оцінка показників результативності функціонування ринку лайфового страхування;
- розробка заходів щодо удосконалення методики оцінки ринку страхування життя в Україні з впровадженням зарубіжного досвіду;
- підвищення рівня популяризації послуг ринку страхування життя через методи мережевого маркетингу;
- перспективи розвитку страхування життя в Україні, як одного з ключових інвесторів відновлення повоєнної економіки.

Об’єктом дослідження є ринок страхування життя, а **предметом** – страхові відносини на ньому та тенденції його функціонування.

Методи дослідження. Під час виконання роботи були використані діалектичний та абстрактно-логічний методи, методи системного підходу, порівняння, спостереження, аналізу, синтезу, індукції, дедукції та ін. Для наочного зображення статистичного матеріалу використовувались методи графічного аналізу.

Інформаційною базою дослідження є законодавчі та нормативно-правові акти, інформація Державної служби статистики України, Національної комісії, що здійснює державне регулювання у сфері ринків фінансових послуг, Ліги страхових організацій України, наукові публікації вітчизняних та зарубіжних учених, інтернет-джерела тощо.

Робота складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел (41 найменувань) та додатків. Її повний обсяг становить 93 сторінки. Робота містить 11 рисунків, 8 таблиць, формули та додатки.

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ДОСЛІДЖЕННЯ РИНКУ СТАХУВАННЯ ЖИТТЯ В УКРАЇНІ

1.1. Сутність страхування життя: значення, функції, ризику

Страхування життя вважається у всьому світі найбільш розвиненою галуззю страхового ринку, а також одним із найбільших видів страхових продуктів в економічно розвинених країнах.

Страхування життя виникло в Європі на початку 17-19 століть. як додаток до страхування суден і морських вантажів, коли страхувалися життя капітанів. У 1663 році англійський підприємець Джеймс Додсон організував власну компанію зі страхування життя, використовуючи наукову статистику та підрахунок страхових премій [25].

Страхування життя в даний час є однією з найбільш розвинених і представницьких галузей на світовому страховому ринку.

Страхування життя - це положення за плату, за яким страховик гарантує виплату грошової суми (страхової суми) страхувальнику або іншим визначеним особам у разі смерті застрахованого або його відсутності до певної дати. .

У страхуванні життя страховим ризиком є очікувана тривалість життя особи. Ризик полягає не в самій смерті, а в часі її настання. При цьому страховий ризик складається з наступного [2]:

- ймовірність смерті в молодому віці або раніше середньої тривалості життя;
- шанси прожити в старості, вимагаючи постійного доходу.

Залежно від критеріїв ідентифікації ризику страховики створюють різні види страхування життя, пропонують різні набори страхових гарантій та інвестиційних послуг, що дозволяє громадянам вирішувати соціально-економічні проблеми. Ці функції можна умовно об'єднати у дві групи: соціальні, реалізація яких дає змогу подолати недостатність системи державного

соціального страхування та забезпечення, та фінансові, які можуть сприяти збільшенню особистих доходів громадянина та забезпеченню ним власної сім'ї. необхідна гарантія в певному віці або коли виникають проблеми.

На страхування життя в розвинених країнах припадає від 37% до 78% страхових премій і основна частка договорів страхування страховими компаніями. В Україні ринок добровільного страхування, в тому числі страхування життя, розвивається повільно порівняно з іншими країнами з розвинутою економікою. Премії зі страхування життя в нашій країні ще не перевищують 1-2% ВВП [3].

У заможних країнах страхування життя займає більше половини доходів страхового ринку і є основним засобом вирішення соціальних проблем громадян, у тому числі страхування життя від прибуткового податку, який сплачують працівники. У нашій країні механізм страхування життя є добровільним.

Ринкові принципи регулювання визначають об'єктивну необхідність захисту всіх суб'єктів ринку. Ступінь розуміння цієї потреби та можливість її задоволення реально визначає рівень соціально-економічного розвитку держави, що свідчить про рівень безпеки її правових і фізичних громадян.

Для забезпечення страхового захисту окремих громадян та членів їх сімей на випадок смерті, дожиття до закінчення строку дії договору або досягнення встановленого договором віку, хвороби, нещасного випадку та інших обставин надійним захистом є страхування життя.

Перевага від надання послуг страхування життя широкій громадськості полягає в тому, щоб допомогти зменшити соціальні зловживання та навантаження на бюджетну систему країни.

Найцінніше і найцінніше для кожної людини – це її життя, життя і здоров'я її рідних і близьких. Розвиваючи та усвідомлюючи навколишній світ, людина навчилася контролювати практично все, але бувають ситуації, коли людина не має сили щось змінити. У той же час бувають моменти, коли людське передбачення буде важливим.

Все більша кількість світових тенденцій показує, що страхування життя займає важливе місце для захисту громадян від раптових, несподіваних, неприємних і смертельних подій. Страхування життя дозволяє вирішити ряд проблем, включаючи втрату засобів до існування, тимчасову або повну втрату працездатності; пенсійний вік, хвороба тощо. Більшість громадян не мають можливості особисто відшкодувати такі несподівані витрати. І ось тоді на допомогу приходять страхові компанії, їхні послуги дозволяють за невелику комісію у вигляді страхової виплати, що виплачується у встановлений час, розраховувати на відчутну та негайну компенсацію описаних вище несподіваних витрат.

Саме ефективність страхового захисту широких верств населення залежить від ретельного дослідження страхування життя, його технічної організації та правової бази, оскільки саме страхування життя допомагає вирішувати соціальні проблеми, які необхідно захищати людські істоти.

У країнах з ринковою економікою страхування життя є одним із основних елементів соціальної системи країни, що дозволяє ефективно вирішувати багато соціальних проблем, задовольняти потреби юридичних і фізичних осіб із гарантованим страховим захистом їх економічних інтересів.

Місце страхування життя на ринку страхових послуг показано на рисунку 1.1.

Як видно на рис. 1.1, послуга страхування життя є існуючим інструментом, який забезпечує зазначені гарантії, а саме: здійснення збільшення заощаджень громадян країни, компенсацію втрати доходу внаслідок втрати здоров'я, смерті одного члена сім'ї, організація медичної допомоги тощо. Зі сказаного вище можна лише зробити висновок, що страхування життя створює страховий захист від поточних ризиків і можливість заощадження коштів.

Рис. 1.1. Структура ринку страхових послуг
 Джерело:[26]

У науково-практичній літературі немає єдиного визначення поняття «страхування життя», оскільки кожен вчений трактує його по-своєму.

Е. Джерелом національної безпеки Андрієвський бачить страхування життя [5]. М. Пікар, А. Бессон і Е. Клав'є вважав, що страхування життя є сучасним договором страхового обслуговування, подібним до спільного страхування [2].

Особливим видом економічної діяльності М. Попов обрав страхування життя [3]. Вчений В. Страхуванням життя Серебровський називає ті страхові послуги, де точкою ризику є невизначеність щодо тривалості життя людини [4]. Р. Юлдашев визначає страхування життя як економічний захист, пов'язаний із загибеллю застрахованого [6].

Професор М. Туган-Барановський у праці «Основи політичної економії» зазначав: «...існує дуже багато видів страхування життя, але найпоширенішим є страхування у разі смерті, об'єктом якого є життя, здоров'я і працездатність страхувальників чи застрахованих» [7].

У ст. 6 Закону України «Про страхування» № 5463-VI від 16.10.2012 р. визначено: «...страхування життя – це вид особового страхування, який передбачає обов'язок страховика здійснити страхову виплату згідно з договором страхування у разі смерті застрахованої особи, а також, якщо це передбачено договором страхування, у разі дожиття застрахованої особи до закінчення строку дії договору страхування та (або) досягнення застрахованою особою визначеного договором віку».

Економічний зміст страхування життя дуже яскраво проявляється в його діяльності. За дослідженнями, проведеними вченим і лікарем О. Залетов, страхування життя в ринковій економіці виконує такі функції: Створення відповідального суспільства з безпечним майбутнім (соціальний статус, освіта, банківський кредит, пенсія тощо залежить від страхування життя, доступного громадянам розвинених країн). Загалом від рівня розвитку страхування життя в країні залежить розвиток суспільства. Це також свідчить про впевненість громадян у захисті суспільства в майбутньому.

Соціальне страхування (страхування життя багато в чому доповнює систему соціального страхування і забезпечує частину пенсійного забезпечення громадян).

Щоб допомогти покращити життя людей (економічне страхування життя, яке спонукає громадян дбати про своє здоров'я; зокрема, у багатьох країнах світу ще до укладення договорів страхування життя страховик вивчає історію хвороби клієнта з урахуванням маси тіла, наявність шкідливих звичок тощо, що значною мірою впливає на кількість страхових виплат та умови страхування).

Інвестиційна діяльність (оскільки страхові компанії залучають гроші «надовго», саме вони ефективно ведуть інституційний інвестиційний процес; вміле та розумне використання страхових накопичень допомагає вирішити завдання фінансування дорогих національних проєктів, які не залучали іноземних інвестори).

Кредитна робота (законодавство багатьох розвинутих країн уповноважує страховиків кредитувати страхувальників у сумі, що підлягає сплаті протягом наданого кредиту, і періоду, що не перевищує періоду, що залишився до закінчення договору страхування життя).

Мотивація працівників у суб'єктах господарювання – страхування життя, накопичене протягом тривалого періоду часу, має важливе значення для сучасного управління персоналом. Такі програми не тільки допомагають менеджеру з невеликими витратами вирішити «особисту проблему», але й полегшують йому покращення грошових потоків компанії.

Зазначені вище категорії поєднують функції, види діяльності та соціальні ролі страхування життя.

Страхування життя як загальна справа регулюється декількома принципами, а саме:

– Захищений інтерес. Страхувальник має невиправданий інтерес до його життя, роботодавець — до життя своїх працівників, один із подружжя — до життя іншого, родичі — до життя дітей, діловий партнер також, кредитори — до життя позичальник.

– Участь у прибутках страхової компанії. Тому страховики, які реалізують послуги зі страхування життя, у перспективі залучають страхувальників до участі у прибутках. Зокрема, щороку страхова компанія проводить оновлення наявних активів і пасивів. У результаті він управляє певною сумою виплат для збільшення суми страхування за укладеними договорами страхування у вигляді бонусів. Останні виплачуються після закінчення дії договору страхування або при настанні страхового випадку.

Можна виділити наступні види бонусів:

- річні бонуси, що розраховуються як заявлений відсоток від страхової суми (можуть бути простими та складними з урахуванням реінвестування);
- остаточний бонус розраховується страховою компанією в кінці терміну дії контракту або якщо отримано претензію, щоб підтвердити зацікавленість клієнта в дотриманні контракту протягом усього періоду або забезпечити стимул для тривалої сплати премії в цьому випадку. страхування життя.

Існують інші правочини, які забезпечують страхувальнику право вимагати суму депозиту, розраховану за договором страхування:

Сеанс оброблено. Страхувальник може передати або продати обумовлене майно третій особі.

Аванси або позики за договорами страхування. Страхувальник може позичити від страхової суми до 92% вартості покупки, не розриваючи договір, але продовжує сплачувати премію.

Передача поліса під заставу. Страховий поліс пропонується кредитору застрахованої позики.

Важливість створення та розвитку страхування життя в країні зумовила появу різних видів, які свідчать про наявність функцій страхування життя (рис. 1. 2).

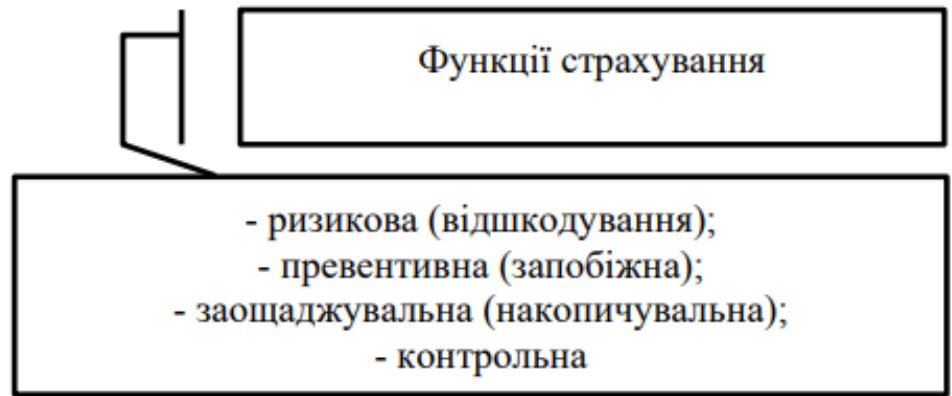

Рис. 1.2. Основні функції страхування життя

Джерело:[4]

Перелік, наданий для договорів страхування життя, може бути використаний для здійснення управління страхуванням, для розробки ефективного страхового законодавства, для впровадження національних нормативних актів щодо страхової роботи, а також для наукових, освітніх і прикладних цілей, особливо в діяльності щодо точного розуміння певних видів життя. страхування.

Страхування життя відрізняється від видів ризикового страхування за кількома ознаками. У більшості договорів страхування страховий ризик і страховий випадок можуть змінювати своє значення. У той же час основа визначення першого залежить від припущення того, що відбувається в страховику, що є більш показовим для ризиків страхування життя, таких як ризик смерті або втрати працездатності внаслідок нещасного випадку.

Розподіл пов'язаних з життям ризиків показано на рисунку 1.3.

Однак такі фактори, як закінчення дії договору або досягнення застрахованим повноліття, не вважаються страховими ризиками. Однак вони не покривають страховий випадок. Для настання останнього необхідно, щоб був знищений сам об'єкт страхування. Таким чином, відмінною рисою страхування життя є те, що воно дає можливість страхувальнику або членам його сім'ї отримати суттєву матеріальну допомогу без надання компенсації збитків.

Рис. 1.3. Класифікація ризиків страхування життя

Джерело:[4]

Іншим фактором у договорах страхування життя є наявність кількох активів. Він описує наявність певної викупної вартості та відповідного рівня прибутку на інвестиції. Ось чому послуги зі страхування життя розглядаються як позики, заощадження або спеціальні договори, в деяких випадках це не має нічого спільного з чистим страхуванням.

Суть страхування життя полягає в тому, що страховик, роблячи акцент на страховій виплаті протягом тривалого періоду часу, щоб мати інтерес до страховика при розірванні договору, включає розрахунок страхової виплати та гарантованого доходу страхувальника, . причина його появи. це доходи від інвестиційної діяльності страхування.

Однією з найважливіших особливостей договору страхування життя є те, що страхова сума виплачується, якщо страхувальник помре передчасно або протягом терміну дії договору. Зокрема, при укладенні такого договору страхування та своєчасній сплаті страхової премії страхова компанія розраховує на виплату страховою компанією належної страхової суми їй або іншій особі, визначеній у договорі страхування. Це і є мета страхування життя - можливість

для страхувальників будувати довгострокові плани щодо своїх фінансових ресурсів і отримувати відповідні страхові гарантії, яких не можуть забезпечити інші договори.

Таким чином, страхування життя є частиною ринкової економічної системи. Крім стабільного економічного розвитку, кожна країна прагне забезпечити належний соціальний захист своїх громадян.

Частиною цього забезпечення є страхування життя, яке базується на двох групах ризиків: ризики людей (смерть або інвалідність опікуна, старість), які можуть призвести до втрати особою або сім'єю стабільного джерела доходу; соціальні (життєві події, такі як одруження, навчання тощо, вимагають фінансових витрат і виходять за рамки сімейного бюджету).

1. 2. Етапи становлення ринку страхування життя в Україні та його регулювання

В Україні страховий ринок існував і в період СРСР, але був представлений одним страховиком-монополістом, тому початком розвитку страхового ринку в сучасному його розумінні, вважається 1991 рік, в якому наша держава отримала незалежність, свободу дії та демократію, але в той же час і значну кількість проблем. Це й розірвання встановлених не одним десятиліттям виробничо-технологічних, економічних, організаційних, соціальних, науково-технічних та інших зв'язків між підприємствами, інститутами, науково – дослідними центрами і нарешті суспільством, оскільки всі вони опинилися по різні сторони кордону.

Із отриманням незалежності кількість ризиків, яким піддавалися суб'єкти економічних відносин у процесі своєї діяльності збільшувалася. При цьому держава, яка тільки почала своє становлення не могла бути гарантом усунення різноманітних наслідків різних надзвичайних подій. А в свою чергу відсутність достатнього рівня засобів для усунення наслідків вище згаданих подій у більшості вітчизняних підприємств і громадян робило їх незахищеними перед імовірними нещасними випадками. Все це і стало об'єктивною передумовою

виникнення страхового ринку України, адже лише страхування може забезпечити захист усіх суб'єктів економічних відносин.

Так, вчений Фурман В.М. [9] наголошує на тому, що у розвинених країнах світу особливу увагу приділяють розв'язанню проблем страхування, пов'язуючи їх з такими важливими критеріями, як соціальна стабільність, соціальна згода, гарантії високого рівня життя, забезпечення ефективного інвестиційного процесу в економіці країни. Так, економіка за рахунок інвестицій страховиків динамічно розвивається, а суспільство є стабільним та соціально захищеним.

Становлення українського страхового ринку відбувалося в тяжкій, як економічній, так і політичній, ситуації і що саме найголовніше – в умовах відсутності власного страхового законодавства та органу державного нагляду за страховою діяльністю [5].

Нами проведено ретроспективний аналіз становлення та розвитку страхового ринку України в період незалежності з виділенням етапів розвитку.

Так, провідні вчені в сфері галузі страхування такі як: Александрова М.М., Головка А.Т., Горбач Л.М., Осадець С.С., та інші [3,5,6,7] у своїх працях виділяють наступні етапи:

- перший 1991 – 1993 рр.;
- другий 1993 – 1996 рр.;
- третій з 1996 по 2001 рік.
- четвертий з 2001 по сьогоднішні дні.

Наведемо порівняльну характеристику цих етапів у таблиці 1.1.

Отже, перший етап характеризується невпорядкованим страховим законодавством, відсутністю органу нагляду за страховою діяльністю, значною інфляцією, яка постійно збільшувалася.

Також відбулося зростання кількості страхових компаній, які з однієї точки зору поклали край багаторічній монополії Держстраху, а з іншої точки зору, за відсутності жорсткого контролю за рівнем статутних фондів та платоспроможності страховика, призвели до того, що новостворені страхові компанії не мали необхідних ресурсів для виконання взятих на себе зобов'язань,

чим дуже підірвали рівень довіри населення до них та зокрема до всієї системи страхування [5].

Тому необхідною передумовою подальшого розвитку страхового ринку з огляду на значущість страхування в соціально – економічному розвитку держави було створення спеціалізованого законодавства про страхування.

Саме з прийняттям у травні 1993 року Декрету Кабінету Міністрів України «Про страхування» [1] і розпочався другий етап, який характеризується створенням у 1993 році Комітету у справах нагляду за страховою діяльністю та початком нагляду за страховою діяльністю, введенням ліцензування, встановленням вимог до мінімального розміру статутного фонду, частки іноземних юридичних та фізичних осіб у статутному фонді страхових компаній, що призвело до самоліквідації страхових компаній заснованих на іноземному капіталі [7], які можна віднести до позитивних.

Серед негативних факторів, що гальмували розвиток ринку страхування діяли такі як:

- гіперінфляція;
- недостатній рівень законодавчо встановленого мінімального розміру статутного фонду, що дозволяло залишатися на ринку значній кількості неплатоспроможних страхових компаній, що лише поглиблювало недовіру до страхування.

Таблиця 1.1

Характеристика розвитку страхового ринку життя України

	Етапи розвитку страхового ринку України			
	I етап 1991-1993	II етап 1993-1996	III етап 1996-2001	IV етап з 2001
1	2	3	4	5
Рівень інфляції	Високий	Гіперінфляція	Середній	Нищий від середнього
Кількість компаній	Понад 1000	800-500	300-283	283-450
Страхові послуги	Стандартизовані	3 варіантами	Диференційовані	Складні
Мінімальний розмір статутного фонду		5 тис. дол. США	100 тис. євро для українських страховиків та 500 тис. євро для іноземних страховиків	1,5 млн. євро для страховиків життя та 1 млн. євро для страховиків інших ризиків
Ліцензування	Відсутнє	Впроваджується	Застосовується	Застосовується та удосконалюється
Наявність наглядового органу	Відсутній	Комітет у справах нагляду за страховою діяльністю	Комітет у справах нагляду за страховою діяльністю	Державна комісія з регулювання ринків фінансових послуг України
Максимальна частка іноземних осіб у статутному фонді страховика	Не обмежена	Не більше 20%	Не більше 49%	Обмеження скасовано у 2021 році
Лояльність споживачів	Середня	Середня	Незначна	Незначна, але є покращення
Наявність інституту страхових брокерів	Відсутній	Відсутній	Зародження	Поступовий розвиток

Джерело: Складено автором за даними наведеними у [1,2,3,4,5,11,12].

Отже, Декрет хоч і приніс велику кількість позитивних змін, але ще не забезпечував достатньої правової бази в сфері страхування, особливо в питаннях щодо платоспроможності страховика. Ринок страхування у цей час залишається мало розвинутим, про що свідчать дані наведені у таблиці 1.2.

З таблиці 1.2 можна зробити наступні висновки:

- ринок є мало розвиненим, про що свідчить його обсяг стосовно ВВП, який на протягом даного етапу становить приблизно 1 % (в той час, як у розвинутих країнах світу цей показник коливається в межах 8 – 12 % [4]);
- темп росту отриманих страхових премій і виплачених страхових відшкодувань **більший**, ніж темп росту страхових резервів, що є нелогічним, бо саме за рахунок страхових резервів повинні покриватися страхові виплати, а отже вони повинні формуватися швидшими темпами (залежність має бути зворотною);
- обсяг сформованих страхових резервів є меншим, ніж сума виплачених страхових відшкодувань, що взагалі є неприпустимим і свідчить про неплатоспроможність страховиків та недосконалість законодавства на той період.

У доказ того, що ринок в той період був мало розвинутий свідчить той факт, що весь ринок страхових послуг 1995 року був менший, ніж одна з найбільш потужних страхових компаній сьогодення, що діють на території України.

Отже, значна кількість проблем на законодавчому рівні та недовіра до страхових компаній, як з боку населення, так і з боку юридичних осіб мало значний вплив на розвиток страхового ринку і призводило до малих обсягів страхових премій та нерозвиненості ринку страхування. Все це вимагало рішучих дій, в першу чергу з боку держави, спрямованих на розвиток страхового ринку та виводу його на достатній рівень.

Держава в особі її законодавчої та виконавчої влади уже з врахуванням власного історичного досвіду та власних помилок, а також з врахуванням

Таблиця 1.2

Показники страхового ринку життя України на другому етапі

Показники	Роки			Темпи росту, %	
	1993	1994	1995	1994/1993	1995/1994
Обсяг страхового ринку стосовно до ВВП, %	0,62	1,1	0,46	-	-
Страхові премії, тис.грн.	9375	144180	244360	1537	168
Страхові виплати, тис.грн.	4516	95413	144273	2113	152
Рівень виплат, %	49	67	58	-	-
Страхові резерви на 1.01, тис.грн.	4802	49338	65217	1026	133
Обсяг сплачених статутних фондів на 1.01, тис.грн.	-	5113	22572	-	442
Балансовий прибуток, тис.грн.	-	16407	25003	-	153

Джерело: [5]

міжнародного досвіду інших держав в сфері страхування приступила до формування вже більш упорядкованого законодавства, яке сприяло витісненню ринку неплатоспроможних компаній та залишенню лише страховиків, які могли б виконувати взяті на себе зобов'язання, чим значно покращували б довіру до них, як суб'єкта страхових відносин та страхового ринку зокрема.

Результатом діяльності держави щодо формування якісно нового законодавства стало прийняття в 1996 році Закону України «Про страхування» [2]. З цієї дати почався третій етап розвитку страхового ринку в Україні.

Третій етап характеризується значними змінами законодавства в сфері страхування, а саме:

- посиленням вимог щодо розміру статутного фонду страховиків, збільшенням його до рівня 100 тисяч євро;
- збільшення вимог до страхових компаній, що мають іноземний капітал шляхом встановлення для них мінімального розміру статутного фонду у розмірі 500 тисяч євро та обмеженням іноземної частки в загальному розмірі статутного капіталу на рівні 49 %;
- вперше було розмежовано ліцензування життя та ризикових видів страхування;
- впроваджено визначення технічних резервів та резервів страхування життя і встановлення вимог про відповідність цим резервам зобов'язань взятих на себе страховиками;
- конкретизовано вимоги до договорів і правил страхування, було визначено і таким чином легалізовано багато страхових понять, таких як страховий продукт, аварійні комісари, актуарії, страхові посередники, значно збільшилися вимоги до платоспроможності страховика та інше.

На даному етапі, також була розроблена і затверджена спеціалізована бухгалтерська звітність. Метою її створення було отримання достовірної інформації про основні показники діяльності окремо взятих страхових компаній та ринку страхування загалом шляхом її групування і найголовніше, було

отримано реальну змогу визначати, аналізувати та вивчати основні тенденції та перспективи розвитку страхування в Україні.

Підтвердженням зацікавленості держави в розвитку страхування було прийняття та ухвалення урядом Програми розвитку страхового ринку України на 1998 – 2000 роки.

Сукупність всіх цих змін в основному була спрямована на витіснення з ринку страхових компаній, які своєю діяльністю тільки дискредитували страховий ринок, і вже на кінець 1997 року на страховому ринку України залишилось 240 страхових компаній [4].

Основні показники діяльності страхового ринку України на третьому етапі, що відбувався з 1996 року по 2001 рік, наведено у таблиці 1.3.

Протягом 3 етапу розвитку страхового ринку в Україні спостерігаються лише позитивні його зміни: постійно збільшується обсяг страхового ринку стосовно ВВП, розмір страхових премій, розмір сформованих страхових резервів та сплаченого статутного фонду, постійно зростає прибуток страховиків, що підтверджує значущість проведених законодавчих змін і є реальним індикатором правильності обраної державою політики, щодо розвитку страхового ринку України.

Слід відмітити, що в досліджуваному періоді рівень страхових виплат є на дуже низькому рівні, і у 2001 році знаходиться на рівні 13,9 %. При цьому у світовій практиці ситуація на страховому ринку вважається незадовільною, якщо рівень виплат нижчий ніж 70 %. Тобто, страховий ринок в Україні не забезпечує своєї головної функції, спрямованої на захист населення, а лише турбується про власний прибуток.

Протягом 3 етапу розвитку страхового ринку в Україні спостерігаються лише позитивні його зміни: постійно збільшується обсяг страхового ринку стосовно ВВП, розмір страхових премій, розмір сформованих страхових резервів

Таблиця 1.3

Основні показники діяльності страхового ринку життя на третьому етапі розвитку

Показник	1996	1997	1998	1999	2000	2001
Обсяг страхового ринку стосовно до ВВП, %	0,38	0,44	0,76	0,88	1,25	1,49
Страхові премії, тис.грн.	317812	408402	789158	1164125	2136351	3030508
Страхові виплати, тис.грн.	147312	129183	177846	360918	407128	424206
Рівень виплат, %	47	33	24	32	19,2	13,8
Частка премій, відданих у перестраховання, тис.грн	55452	63061	238534	451168	951128	1492473
Сформовані страхові резерви на 31.12., тис.грн	92682	159837	447691	537042	959100	1185155
Обсяг сплачених статутних фондів на 31.12, тис.грн.	64212	118655	150594	317871	511002	1036876
Балансовий прибуток, тис.грн	42382	94885	179813	234035	259593	674341

Джерело: [5]

та сплаченого статутного фонду, постійно зростає прибуток страховиків, що підтверджує значущість проведених законодавчих змін і є реальним індикатором правильності обраної державою політики, щодо розвитку страхового ринку України.

Слід відмітити, що в досліджуваному періоді рівень страхових виплат є на дуже низькому рівні, і у 2001 році знаходиться на рівні 13,9 %. При цьому у світовій практиці ситуація на страховому ринку вважається незадовільною, якщо рівень виплат нижчий ніж 70 %. Тобто, страховий ринок в Україні не забезпечує своєї головної функції, спрямованої на захист населення, а лише турбується про власний прибуток.

Наступний етап характеризується удосконаленням страхового законодавства. Таким удосконаленням стало прийняття 7 листопада 2001 року нової редакції Закону «Про страхування», яке і почало четвертий етап розвитку страхового ринку України, який триває.

Так, було встановлено наступні вимоги:

– страховики, які займаються видами страхування іншими, ніж страхування життя, протягом двох років з дня набрання чинності цим Законом формують мінімальний статутний фонд у розмірі 500 тис. євро, протягом трьох років з дня набрання чинності цим Законом - 1 млн. євро;

– страховики, які займаються страхуванням життя формують статутний фонд у сумі не менше 750 тис. євро протягом двох років з дня набрання чинності цим Законом та 1,5 млн. євро протягом трьох років з дня набрання чинності цим Законом;

– до новостворених страховиків, які займаються страхуванням життя, мінімальний розмір статутного фонду встановлюється в сумі 1,5 млн. євро. Для страховиків, які займаються страхуванням іншим, ніж страхування життя – 1 млн. євро;

– скасовано обмеження на частку іноземних фізичних чи юридичних осіб у статутному капіталі українських страховиків.

Проаналізуємо стан, основні тенденції та перспективи розвитку страхового ринку України на останньому етапі.

Основні показники розвитку страхового ринку в Україні на четвертому етапі наведено у таблиці 1.4.

Аналізуючи основні показники діяльності страхових компаній України за 2002 – 2006 роки, не можна не відмітити, що зміни внесені до законодавства на цьому етапі відіграли важливу роль у процесі розвитку Українського страхового ринку. Так, за цей час намітилися такі тенденції:

- постійне і з року в рік зростання частки страхових премій отриманих від страхування життя, і відповідно зменшення частки страхових премій отриманих від інших видів страхування;

- найбільшу питому вагу у загальній вартості страхових премій займає добровільне майнове страхування (на протязі всіх досліджувальних періодів близько або більше 80 %);

- постійне зростання вартісних показників за недержавним обов'язковим страхуванням, не в останню чергу за рахунок зростання обсягів страхування цивільної відповідальності власників транспортних засобів;

- доля державного обов'язкового страхування залишається мізерною (близько 0,5 %) і майже не розвивається;

- відбувається постійне зростання оплачених статутних фондів;

- темп росту страхових резервів перевищує темп росту отриманих страхових премій, тобто збільшується фінансова стійкість страховиків;

- на протязі усіх років спостерігається частка перестраховання більша ніж 40 %, що вказує на залежність страхових компаній від перестраховиків.

Проте, страхування в Україні й досі більш, ніж на 90 % представлене ризиковими видами. Вкрай нерозвиненим залишається страхування життя, як за кількістю компаній, що займаються страхуванням життя, так і за питомою вагою страхових премій від страхування життя в загальній вартості страхових премій від усіх видів страхування.

Таблиця 1.4

Основні показники діяльності страхового ринку життя на четвертому етапі розвитку

Показник	2002	2003	2004	2005	2006
Страхові премії від усіх видів страхування, у тому числі:	4442,8	9135,6	19431,5	12853,6	13830,2
Страхування життя	23,8	72,7	186,8	321,4	450,7
Добровільне особисте страхування	257,5	368,3	414,5	520,3	723,4
Добровільне майнове страхування	3413,7	7734,2	16612,5	10526,2	11114,4
Добровільне страхування відповідальності	341,3	451,2	1568,1	472,3	490,5
Недержавне обов'язкове страхування	350,4	458,6	561,2	932,3	954,1
Державне обов'язкове страхування	55,2	48,7	87,6	82,4	96,2
Страхові виплати по всім видам страхування життя	543,2	860,3	1540,2	1894,1	2598,5

Джерело: [5]

До позитивних результатів розвитку вітчизняного страхового ринку належать: реальне зростання обсягів страхових операцій з усіх видів страхування (за винятком 2005 р.), структурні зміни на користь добровільного особистого страхування, страхування життя; зростання показників фінансової надійності страховиків.

Отже, на сучасному етапі для вітчизняного страхового ринку характерними є тенденції: зростання капіталізації страховиків; укрупнення страхових компаній, проникнення у сферу страхування банківського та фінансово-промислового капіталу; поступальне зростання обсягів зібраних страхових премій; зниження рівня збитковості страхового ринку; активізації іноземних інвесторів (відзначимо, що за даними Держфінпослуг, за підсумками першого півріччя 2007 року в Україні було зареєстровано 81 страхова компанія з іноземним капіталом (18% усіх зареєстрованих страховиків), з яких 10 страхових компаній зі 100% - ним іноземним капіталом.

При цьому іноземні інвестиції в капітал українських страховиків склали 1,245 млрд. грн.. Для порівняння, за підсумками першого півріччя 2006 року в Україні діяло 66 страховиків з іноземним капіталом, а інвестиції нерезидентів в їх статутні фонди склали 1,094 млрд. грн. [8]

В той же час є і негативні тенденції розвитку страхового ринку в Україні. Так, можна виділити таку негативну тенденцію - з припливом іноземних капіталів збільшилась плинність кадрів українських страховиків у регіонах. Так, перехід персоналу з однієї компанії в іншу негативно відбивається на системі взаємодії з партнерами та клієнтами. Покидаючи попереднє місце роботи, співробітник забирає з собою і клієнтів [10]. Ця тенденція призводить до погіршення якості надання послуг страховими компаніями, які вимушені поспішно шукати заміну втраченому спеціалісту, яка не завжди є рівноцінною. Знижується якість управління, обліку та контролю у середині страхової компанії, що негативно впливає на її ефективне функціонування.

Проаналізувавши становлення та розвиток страхового ринку України нами було виявлено та узагальнено, дві групи факторів, які мали значний вплив на розвиток страхування. Перша група це фактори впливу, що виникла на рівні клієнтів страхових компаній (населення та юридичних осіб), друга – на рівні страхових компаній. Поділ на дані групи не є випадковим, а випливає з суті страхового ринку, на якому з однієї сторони стоїть продавець (страхова компанія), а з іншого покупець страхової послуги. Для наочності та більш спрощеного сприйняття наведемо фактори впливу на рисунку 1.4.

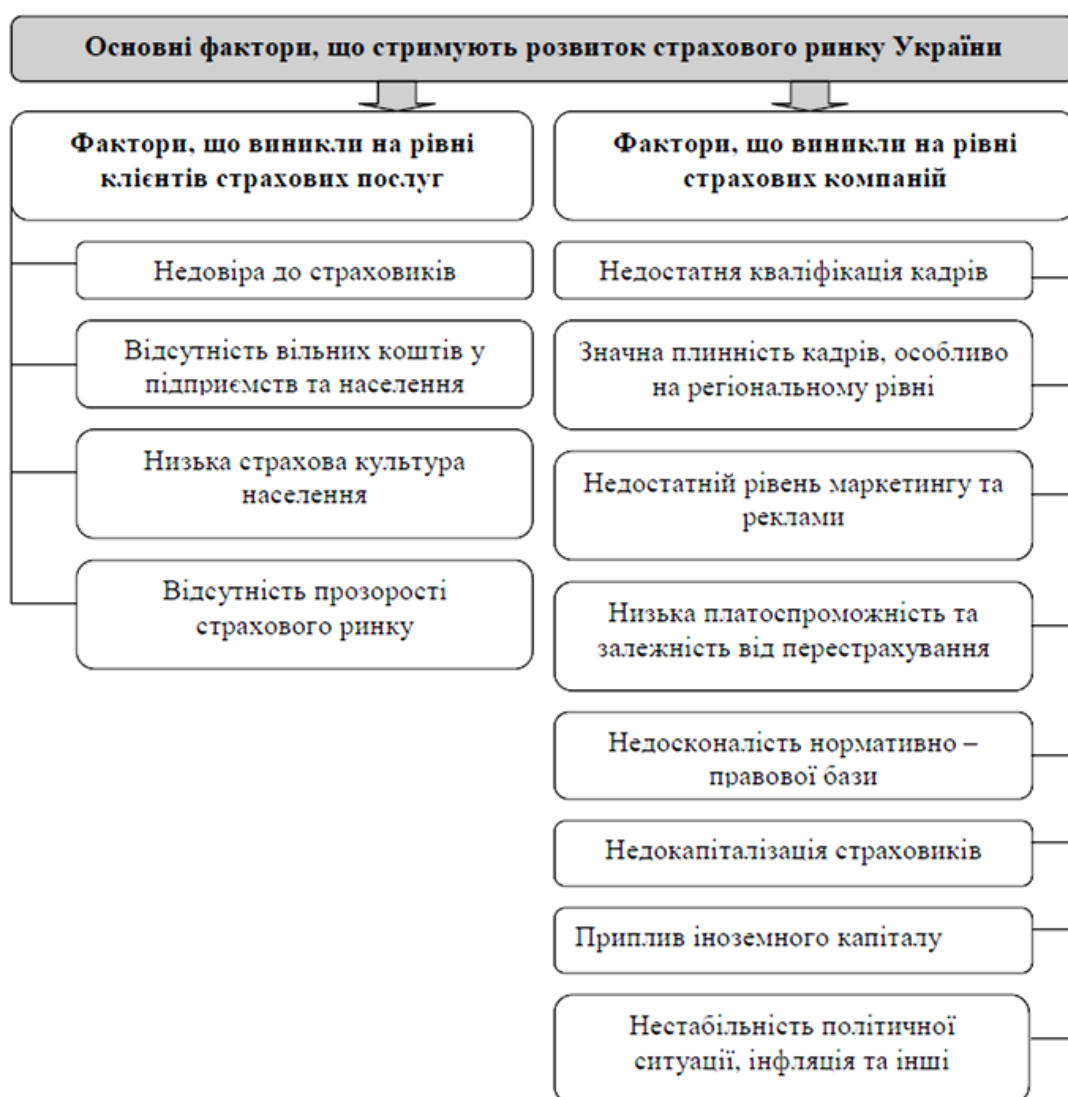

Рис. 1.4. Основні негативні фактори, що стримують розвиток страхового ринку життя України

Джерело: розроблено автором на основі [12]

Для того, щоб ринок страхування продовжував розвиватися необхідно провести заходи по усуненню вище наведених чинників впливу, при чому ці заходи повинні розробляти і впроваджувати не лише держава в особі її органів, й усі інші суб'єкти страхового ринку життя, такі, як страхова компанія, страховий брокер, актуарії та інші.

Наприклад, для подолання проблеми недовіри до страховиків можна запропонувати наступні заходи:

З боку держави:

- продовження політики спрямованої на нарощення страховими компаніями рівня статутних фондів, шляхом встановлення шкали поступового його зростання, наприклад протягом найближчих десяти років; постійний аналіз та за необхідності удосконалення порядку формування, використання та розміщення страхових резервів, як найголовнішого з факторів забезпечення платоспроможності страховика;

- розробити рекомендований механізм оприлюднення страховиками не лише фінансової звітності, а й іншої інформації, яка може бути істотною при прийнятті клієнтом рішення щодо укладання страхового договору (наприклад кількість укладених страхових договорів, рівень відшкодованих страхових випадків, кількість позовів на страхову компанію, кількість страхових випадків, щодо яких було прийнято рішення про відмову у виплаті страхового відшкодування, розмір та види активів, які використовуються страховиком для розміщення страхових резервів та інша інформація), а з метою мотивації до цього страхових компаній розробити, наприклад механізм формування та оприлюднення державою списків страхових компаній у засобах масової інформації, які відмовляються оприлюднювати таку інформацію. Чим по суті буде і визначатись ступінь довіри до страховиків безпосередньо з боку держави.

З боку страховиків:

- постійне покращення якості послуг, що надаються з врахуванням індивідуальних потреб кожного клієнта;

- повідомлення клієнтів про зміни розміру статутних фондів, органів керівництва тощо;
- відкриття власних сайтів та формування на них форумів для обговорення найбільш часто запитуваних питань, пояснення умов різних видів страхування (підвищує обізнаність клієнтів), і що саме найголовніше наближення до клієнта та формування страхової культури клієнта;
- формування рейтингу страхових компаній в Україні, з їх постійним оприлюдненням;
- розвиток страхового брокерства, як одного з засобів покращення страхової культури як страховиків, так і страхувальників.

1.3. Система показників оцінки функціонування ринку страхування життя

Страхування життя як одна з відокремлених галузей ринку страхування здатна впливати на формування та функціонування фінансового сектору та на розвиток економіки. В усьому світі компанії страхування життя відіграють важливу роль у діяльності фінансового ринку, сприяють розвитку економічних процесів та є одними з найбільш ефективних його учасників, які формують істотну частку фінансових ресурсів, впливають на інвестиційний клімат, розвиток виробництва і добробут населення.

Це впливає з самої природи послуг страхування життя, які, з одного боку, підвищують рівень соціальної захищеності населення та є альтернативою вирішення пенсійного забезпечення, з іншого — страховики акумулюють тимчасово вільні кошти для подальшого їх інвестування, тобто виконують функції щодо мобілізації, переміщення та ефективного інвестування ресурсів.

Зокрема послуги страхування життя відіграють важливу роль у розвитку ринкової економіки шляхом:

1. Надання соціального захисту для застрахованих осіб на випадки втрати працездатності, втрати годувальника, сирітства.
2. Фінансової підтримки в разі хвороб та несподіваних випадків, що сприяє скороченню часу на відновлення активної трудової діяльності.
3. Створення звички довгострокового фінансового планування та збільшення заощаджень населення шляхом накопичувальних програм.
4. Оптимізації індивідуальних фінансових планів та інвестицій.
4. Акумуляції тимчасово вільних коштів населення та їх інвестування в економіку.
5. Зменшення видатків підприємців та компаній на виплату лікарняних.
6. Створення умов фінансової безпеки населення.
7. Перерозподілу фінансової відповідальності між застрахованими особами.
8. Зниження навантаження на державну соціальну сферу.
9. Акумуляції та збереження коштів для забезпечення виплат на пенсії в вигляді пожиттєвих ануїтетів або одноразових платежів. Страхування є одним з найважливіших інструментів управління ризиками, доступних для уряду, бізнесу та домогосподарств. Для забезпечення зобов'язань зі страхування життя, страховики зобов'язані формувати страхові резерви.

Згідно зі ст. 31 Закону України "Про страхування" [23] вони формуються за рахунок надходження страхових платежів (премій) та доходів від інвестування коштів сформованих резервів. Величина резервів довгострокових зобов'язань обчислюється актуарно окремо по кожному договору згідно з методикою формування резервів зі страхування життя з урахуванням темпів зростання інфляції.

На рисунку 1.5 показано основні показники оцінки ринку страхування життя.

Українською мовою	Англійською мовою	Розшифровка показника	Як впливає на страхові премії та резерви
Показники ринку страхування життя			
1. Коефіцієнт проникнення (премії до ВВП)	Penetration (premiums to GDP)	Частка премій зі страхування життя у ВВП	Зростання показника свідчить про збільшення суми страхових резервів та інвестиційного потенціалу компаній страхування життя. Головний показник аналізу, на який досліджується вплив всіх інших показників
2. Премії на душу населення	Density (premiums per inhabitant)	Частка премій зі страхування життя на одного мешканця в загальному обсязі премій по всіх видах страхування	Збільшення середньої премії на одного мешканця свідчить про прогнозоване збільшення обсягів страхових резервів
3. Премії зі страхування життя	Gross direct premiums written	Частка премій зі страхування життя в загальному обсязі страхових премій	Збільшення премій зі страхування життя збільшує обсяг страхових резервів
Економічні та фінансові показники			
1. ВВП на душу населення (% за рік)	GDP per capita growth (annual %)	Річний приріст ВВП на одного мешканця	Зростання показника має незначний вплив на зростання страхових премій та резервів
2. Особисті грошові перекази, отримані (% від ВВП)	Personal remittances, received (% of GDP)	Отримані особисті грошові перекази включають грошові перекази та винагороди працівників. Особисті перекази – це всі поточні готівкові перекази або в натуральній формі, зроблені або отримані домогосподарствами-резидентами домогосподарствам-нерезидентам або з них. Ці дані є сумою двох елементів, визначених в Керівництві МВФ по платіжному балансу: особисті перекази та винагороди робітників	Мають вплив на обсяг резервів тільки в розвинених країнах
3. Витрати на кінцеве споживання (% від ВВП)	Final consumption expenditure (% of GDP)	Сума видатків на кінцеве споживання домогосподарств (приватне споживання) і сектору державного управління	Має значний вплив в країнах, що розвиваються і менший в розвинених країнах
4. Інфляція, споживчі ціни (річний %)	Inflation, consumer prices (annual %)	Інфляція, що вимірюється індексом споживчих цін та відображає щорічну зміну у відсотках вартості споживчого кошика товарів та послуг	Має незначний вплив у країнах, що розвиваються, майже не впливає у розвинених країнах
5. Рівень безробіття (% від загальної робочої сили)	Unemployment, total (% of total labor force)	Частка робочої сили, яка не має роботи, проте доступна та шукає роботу	Значно впливає у розвинених країнах, в меншій мірі у країнах, що розвиваються
6. Частка населення, що отримують менше 50% середнього доходу (%)	Proportion of people living below 50 percent of median income (%)	Відсоток населення в домогосподарствах, в яких доходи чи споживання на одну особу складають менше половини середнього доходу або споживання на душу населення	Значний вплив у країнах, що розвиваються, менш значний у розвинених країнах
7. Валові заощадження (% ВВП)	Gross savings (% of GDP)	Розраховуються як валовий національний дохід з вирахуванням загального споживання плюс чисті трансферти	Має значний вплив у країнах, що розвиваються та середній в розвинених країнах
8. Валові національні видатки (% від ВВП)	Gross national expenditure (% of GDP)	Це сума видатків на кінцеве споживання домогосподарств, державного сектору та валового накопичення капіталу (валових внутрішніх інвестицій)	Значно впливає в розвинених країнах та не впливає в країнах, що розвиваються

Рис.1.5. Основні показники оцінки ринку страхування життя

Джерело: [28]

Іншими вагомими показниками, що впливають на премії зі страхування життя є:

1. Динаміка та структура населення.
2. Рівень державного соціального захисту. Нерозвинена система державного соціального страхування та підтримки населення робить важким, а часто неможливим, процес відновлення активної трудової діяльності та виходу з важкої фінансової ситуації людей, які втратили працездатність або годувальника.
3. Ефективності пенсійної системи. Соціальна пенсійна система давно не витримує відведеного їй навантаження і не забезпечує гідний рівень життя людям пенсійного віку, що відбувається внаслідок зміни демографічної ситуації та недостатнього наповнення бюджету за рахунок пенсійних внесків працюючого населення. Це пов'язано також з значною кількістю мігрантів та значними тіньовими доходами.
4. Підвищення рівня довіри населення до державних органів та приватних страхових компаній через прозорість діяльності, доступність та відкритість інформації, можливість оскарження рішень, можливість контролювати процес інвестування тощо. Низький рівень довіри впливає на прийняття рішень відносно формування заощаджень та використання фінансових інструментів на користь готівкових валютних збережень.
5. Гарантування виплат за договорами страхування життя з боку держави. Це фактор, що впливає на рівень довіри населення до приватних фінансових установ. Гарантії з боку держави для користувачів часто є підтвердженням надійності приватної фінансової установи.
6. Пояснення функцій, значення, механізму та пріоритетів, представлених на ринку фінансових інструментів за допомогою онлайн та оффлайн навчання дітей та дорослих.
7. Розвиток культури страхування, як необхідного елементу економічно розвиненої країни. Послуги страхування життя значно зменшують

навантаження на соціальну та пенсійну системи держави, тим самим сприяючи збільшенню інвестицій в реальний сектор економіки.

8. Розвиненість послуг фінансового консалтингу та підготовка кваліфікованих спеціалістів у ВНЗ, здатних професійно доносити інформацію та якісно супроводжувати клієнтські договори, тим самим підвищуючи рівень довіри до послуг страхування та інших фінансових послуг. Поява професійних консультантів з фінансів та інвестицій позитивно вплине на обсяг залучення коштів населення на рахунки фінансових інститутів.
9. Розвиток профілактичної медицини, доступність медичних послуг, наявність електронних медичних карт та статистики захворювань, що зменшить кількість страхових випадків, дасть можливість більш гнучкого підходу до формування страхових тарифів, що позитивно вплине на суму сформованих резервів.
10. Розвиток інформаційних технологій та використання передових розробок у страховій сфері, що позитивно вплине на продаж та зручність користування страховими продуктами.
11. Стимулювання розвитку ринку страхування життя державою шляхом створення сприятливих умов для ведення діяльності, вдосконалення системи оподаткування страхових виплат, надання пільг та гнучкої системи оподаткування в залежності від терміну дії програми.
12. Створення умов для інвестицій та отримання додаткового інвестиційного доходу.

Таким чином, для того, щоб здійснити аналіз ринку страхування життя потрібен комплексний підхід та врахування, як внутрішніх, так і зовнішніх чинників, які впливають на ринок. Зокрема динаміка та структуру населення, рівень державного соціального захисту, ефективність пенсійної системи та інші зовнішні чинники зможуть пояснити фактори впливу на ринок. А також такі показники як: коефіцієнт проникнення, премії до ВВП та премії на душу

населення вказують на ситуацію всередині ринку та зможуть пояснити тенденції та зміни на ринку при аналізі.

РОЗДІЛ 2

ОЦІНКА ФУНКЦІОНУВАННЯ РИНКУ СТРАХУВАННЯ ЖИТТЯ УКРАЇНИ ПРОТЯГОМ 2018-2022 РР.

2.1. Сучасний стан ринку страхування життя в Україні та методи його аналізу

Рівень розвитку страхового ринку визначається соціально-економічним становищем країни, готовністю населення та суб'єктів господарювання до скористання фінансових послуг такого роду, а також державною підтримкою страхового бізнесу. В порівнянні з європейськими країнами, де страхування охоплює понад 90% страхового поля, в Україні попит на страхові послуги значно нижчий (10–15% страхового поля), якщо ж говорити про страхування життя то воно становить близько 1% від всього ринку страхування.

Це зумовлено, як низькою довірою економічних суб'єктів до страховиків, так і низьким рівнем їхньої обізнаності у сфері страхування [20]. Тому для кращого розуміння сучасного стану ринку розрахуємо основні показники розвитку ринку страхування життя в Україні. Далі розглянемо показники аналізу ринку страхування життя для більше точної оцінки стану ринку страхування життя.

Коефіцієнт проникнення. Розрахунок ринкової частки страхування у ВВП відкриває перед нами важливий аспект - вплив цього сектору на економічний потенціал країни. Цей показник не лише дозволяє оцінити роль страхового ринку в глобальному контексті, але й розкриває мікро- та макроекономічні особливості його функціонування та розвитку.

Використання загальноприйнятої міжнародної методології розрахунку цього показника дає можливість проводити порівняльний аналіз національного страхового ринку. Цей метод широко використовується вченими як в Україні, так і за кордоном, підкреслюючи його важливість у наукових дослідженнях [21].

$$\beta_{life} = \frac{ВП_{life}}{ВВП} \times 100\%, \quad (1.1)$$

Де β_{life} – коефіцієнт проникнення ринку страхування життя; $ВП_{life}$ – валові страхові премії на ринку страхування життя; $ВВП$ – валовий внутрішній продукт.

Премії на душу населення. Аналіз показника премії на душу населення є важливим для розуміння ступеня доступності та популярності страхових послуг серед населення країни. Цей показник враховує як рівень економічного розвитку, так і ступінь усвідомленості населення щодо необхідності страхування.

Високий показник премії на душу населення може свідчити про високий рівень свідомості та популярності страхових послуг серед населення. У той же час, низький показник може вказувати на необхідність підвищення обізнаності та доступності страхових продуктів для населення.

Цей показник також є важливим індикатором для страхових компаній та регуляторів, оскільки він дозволяє визначити ринковий потенціал та необхідність розвитку страхових послуг для задоволення потреб суспільства [21].

$$\varphi_{life} = \frac{ВП_{life}}{ЧН} \times 100, \quad (1.2)$$

де φ_{life} – премії на душу населення; $ВП_{life}$ – валові страхові премії на ринку страхування життя; $ЧН$ – чисельність населення.

Премії зі страхування життя. Премії зі страхування життя в структурі загальних премій визначають частку та вагу страхових внесків, які стосуються страхування життя, у великому загальному обсязі страхових премій, які збираються страховими компаніями.

Цей показник вказує на те, які частки ринку страхування життя припадають на загальний обсяг страхових послуг, що надаються. Це дозволяє оцінити важливість страхування життя в контексті загальної діяльності страхового ринку.

Вивчення структури премій дозволяє здійснити глибший аналіз ринку та розуміти, які види страхування є більш популярними або важливими для споживачів та страхових компаній. Високий відсоток премій зі страхування

життя може вказувати на значущість цього виду страхування в соціально-економічному контексті, тоді як низький відсоток може заохочувати аналіз причин та можливостей його підвищення.

$$\rho_{life} = \frac{ВП_{life}}{ВП_{заг}} \times 100\%, \quad (1.3)$$

де ρ_{life} – премії зі страхування життя; $ВП_{life}$ – валові страхові премії на ринку страхування життя; $ВП_{заг}$ – валові страхові премії на ринку.

Рівень страхових виплат. Рівень виплат у страхуванні визначається шляхом розрахунку відношення суми валових страхових виплат до загального обсягу валових страхових премій. Цей показник виражається у відсотках і служить показником ефективності та стабільності страхового ринку. Наприклад, для загального ринку страхування його значення обчислюється за певною формулою, яка враховує відношення витрат на страхування до здобутку від страхової діяльності.

$$\delta_{life} = \frac{СВ_{life}}{ВП_{life}} \times 100\%, \quad (1.4)$$

Де δ_{life} – рівень страхових виплат на ринку страхування життя; $СВ_{life}$ – валові страхові виплати на ринку страхування життя; $ВП_{life}$ – валові страхові премії на ринку страхування життя.

Щільність ринку страхування життя. Показник щільності страхування життя зазвичай відображає обсяг валових страхових премій зі страхування життя у грошових одиницях, розрахований на одного жителя країни. Додатково, дослідники рекомендують враховувати цей показник, розглядаючи валові премії на кожну окрему страхову компанію та на кожен окремий договір страхування. У нашому дослідженні щільність обчислено, враховуючи як валові премії, так і суми виплат зі страхування. Конкретно для ринку страхування життя, показники щільності страхових премій та виплат розраховано за відповідними формулами [21].

$$l_{life} = \frac{ВП_{life}}{ЧН}, \quad (1.5)$$

Де ι_{life} – щільність страхових премій на одного громадянина на ринку страхування життя; $ВП_{life}$ – валові страхові премії на ринку страхування життя; ЧН – чисельність населення.

$$\kappa_{life} = \frac{СВ_{life}}{ЧН}, \quad (1.6)$$

Де κ_{life} – щільність страхових виплат на одного громадянина на ринку страхування життя; $СВ_{life}$ – валові страхові премії на ринку страхування життя; ЧН – чисельність населення.

$$\lambda_{life} = \frac{ВП_{life}}{КД}, \quad (1.7)$$

Де λ_{life} – щільність страхових премій на один страховий поліс на ринку страхування життя; $ВП_{life}$ – валові страхові премії на ринку страхування життя; КД – кількість укладених страхових договорів.

$$\mu_{life} = \frac{СВ_{life}}{КД}, \quad (1.8)$$

Де μ_{life} – щільність страхових виплат на один страховий поліс на ринку страхування життя; $СВ_{life}$ – валові страхові виплати на ринку страхування життя; КД – кількість укладених страхових договорів.

Індекс Херфіндаля-Хіршмана. Це метод використовується для вимірювання концентрації ринку страхування життя. Важливо відзначити, що чим вищий індекс Херфіндаля-Хіршмана, тим більша концентрація на ринку. Наприклад, якщо індекс рівний 0, то ринок повністю розподілений між всіма учасниками, в той час як індекс, близький до 1, вказує на велику концентрацію в руках кількох ключових гравців. Його можна розрахувати за допомогою наступної формули:

$$H = \sum_{i=1}^n s_i^2, \quad (1.9)$$

Де, H – індекс Херфіндаля-Хіршмана, n – кількість страхових компаній на ринку страхування життя, s_i – частка (доля) кожної страхової компанії на ринку страхування в загальному обсязі (виражена у відсотках або десятковому вигляді) [14].

Далі ми розглянемо динамку індексу Херфіндаля-Хіршмана для ринку страхування життя України протягом 2018-2022 рр. на рисунку 2.1.

Рис. 2.1. Динаміка індексу Херфіндаля-Хіршмана для ринку страхування життя в Україні протягом 2018-2022 рр.

Джерело: складено автором на основі даних [18].

Отож, у 2018-2019 році відбулася помітна зміна в Індексі Херфіндаля, відображаючи зменшення концентрації на ринку. Це може бути результатом входження нових учасників на ринок, розвитку конкуренції та збільшення вибору для споживачів.

У 2020 році індекс Херфіндаля-Хіршмана продовжив зменшуватися, вказуючи на подальше розширення ринку або збільшення конкуренції. Це може бути також впливом економічних чи регуляторних чинників, що стимулюють участь нових гравців.

Зазначається певне збільшення Індексу Херфіндаля протягом 2021-2022 рр. Це може бути зумовлено концентрацією ринку або зменшенням конкуренції через різноманітні причини, такі як фузії та поглиблення у галузі.

Загалом, динаміка Індексу Херфіндаля може свідчити про високий рівень концентрації на ринку страхування життя, а також про зміни в структурі ринку

та взаємодію факторів, таких як нові конкуренти, регулятивні зміни або економічні умови. Подальший детальний аналіз факторів, що впливають на ринок, може допомогти краще зрозуміти причини змін в Індексі Херфіндаля та визначити тенденції, які можуть впливати на конкурентоспроможність галузі у майбутньому.

Розглянемо зміну основних показників ринку страхування життя в Україні та проаналізуємо сучасний стан ринку страхування життя за допомогою даних таблиці 2.1.

Таблиця 2.1

Динаміка основних показників аналізу ринку страхування життя України
протягом 2018-2022 рр.

Показник	2018 рік	2019 рік	2020 рік	2021 рік	2022 рік	Абсолютне відхилення, %			
						2019-2018	2020-2019	2021-2020	2022-2021
Коефіцієнт проникнення, %	0,11	0,12	0,11	0,1	0,09	0,01	-0,01	-0,01	-0,01
Премії на душу населення, грн	119,77	141,39	117,82	92,13	109,57	21,62	-23,57	-25,70	17,45
Премії зі страхування життя, %	11,11	11,83	12,25	7,91	8,72	0,72	0,42	-4,34	0,81
Рівень страхових виплат, %	15,67	16,41	21,04	18,05	12,45	0,75	4,63	-3,00	-5,59
Щільність страхових премій на одного громадянина, грн	119,77	141,39	117,82	92,13	109,57	21,62	-23,57	-25,70	17,45
Щільність страхових виплат на одного громадянина, грн	18,76	23,21	24,79	16,63	13,65	4,44	1,59	-8,17	-2,98
Щільність страхових премій на один страховий поліс, грн	41,62	44,71	55,10	50,40	57,60	3,09	10,39	-4,69	7,20
Щільність страхових виплат на один страховий поліс, грн	6,52	7,34	11,59	9,10	7,17	0,82	4,26	-2,50	-1,92

Джерело: розраховано автором на основі даних [Додаток А, Б, В].

Отож, як бачимо з таблиці коефіцієнт проникнення страхового ринку протягом досліджуваного періоду мав незначне зменшення та й в цілому

значення цього показника доволі низьке. Низьке число коефіцієнту проникнення ринку страхування життя та його тенденція до зменшення свідчать про обмежену участь населення та підприємств у системі страхування.

Низьке значення цього коефіцієнту може вказувати на недостатню свідомість про страхові можливості, економічні труднощі чи низький рівень довіри до страхового сектору. Також, тенденція до зменшення коефіцієнта проникнення може вказувати на погіршення страхових умов, або на недостатню адаптацію страхових компаній до змін в економіці та соціумі.

Для страхового ринку це є сигналом про необхідність проведення заходів для підвищення привабливості страхових продуктів, підвищення рівня довіри та обізнаності населення з можливостями страхування. Також це може бути стимулом для страхових компаній переглянути свої стратегії та адаптуватися до змін в умовах ринку, зокрема, шляхом розробки більш доступних та привабливих страхових продуктів.

Також показник премій на душу населення у 2019 році мав збільшення та сягав найбільшого значення протягом досліджуваного періоду, у кінці періоду ми бачимо погіршення показника до 109, 57 грн.

Щодо показника частки премій зі страхування життя у структурі загальних премій ми бачимо, що на початку періоду премії зі страхування життя становили від 11,11% до 12,25%, в кінці ж періоду прослідковуємо зменшення частки страхових премій зі страхування життя до 8,72%.

Зменшення частки може бути відображенням зміни попиту на ринку страхування. Якщо клієнти виявляють менший інтерес до страхування життя, це може бути пов'язано зі змінами в їхніх фінансових пріоритетах або перевагах щодо інших видів страхування.

Така тенденція може також може відображати зростання конкуренції в цьому секторі. Якщо інші види страхування стають більш привабливими для клієнтів або страхові компанії активно конкурують за ринкові позиції, це може призвести до редукції частки страхування життя.

Рівень страхових виплат на ринку мав нестабільну тенденцію спочатку зростання до 21,04% та потім раптового зменшення до 12,45%. Зменшення рівня страхових виплат може вказувати на високий рівень ефективності стратегій ризик-менеджменту страхових компаній. Якщо компанії успішно прогнозують та управляють ризиками, це може бути сприятливим фактором. Також це може бути пов'язане зі зростанням конкуренції на ринку страхування життя. Конкурентність може підштовхувати страхові компанії до вдосконалення своїх продуктів та процесів, щоб збільшити свою привабливість для клієнтів.

Щільність страхових виплат на одного громадянина протягом досліджуваного періоду зменшилася з 18,76 грн до 13,65 грн. Зменшення щільності виплат на одного громадянина на ринку страхування життя може також свідчити про зниження рівня ризиків або менший розповсюджений ризик в сфері страхування життя.

Щільність страхових премій на один страховий поліс на ринку страхування життя визначає, скільки грошових одиниць страхових премій припадає на кожен окремий страховий поліс. Збільшення щільності премій було зумовлене зменшення кількості укладених договорів за досліджуваний період одночасно з незначним зменшенням кількості валових страхових премій. Тому ми не можемо до кінця стверджувати, що така тенденція розцінюється позитивно.

Щільність страхових виплат на один страховий поліс протягом досліджуваного періоду мала нестійку тенденцію до зростання та становила у 2020 році 11,59 грн, проте у 2022 році цей показник опустився до 7,17 грн. Така зміна зумовлена як ми вже говорили попередньо зменшенням кількості укладених страхових договорів та зменшенням валових страхових виплат протягом досліджуваного періоду.

2.2. Структурно-динамічний аналіз ринку страхування життя в Україні

В Україні ринок страхування життя є важливою галуззю страхового бізнесу, впливаючи на економічний розвиток та соціальні аспекти країни. Для початку розглянемо структуру ринку страхування життя в Україні, визначимо основних учасників, ринкові частки та конкурентоспроможності. Здійснимо аналіз діяльності страхових компаній, їх стратегій та позицій на ринку.

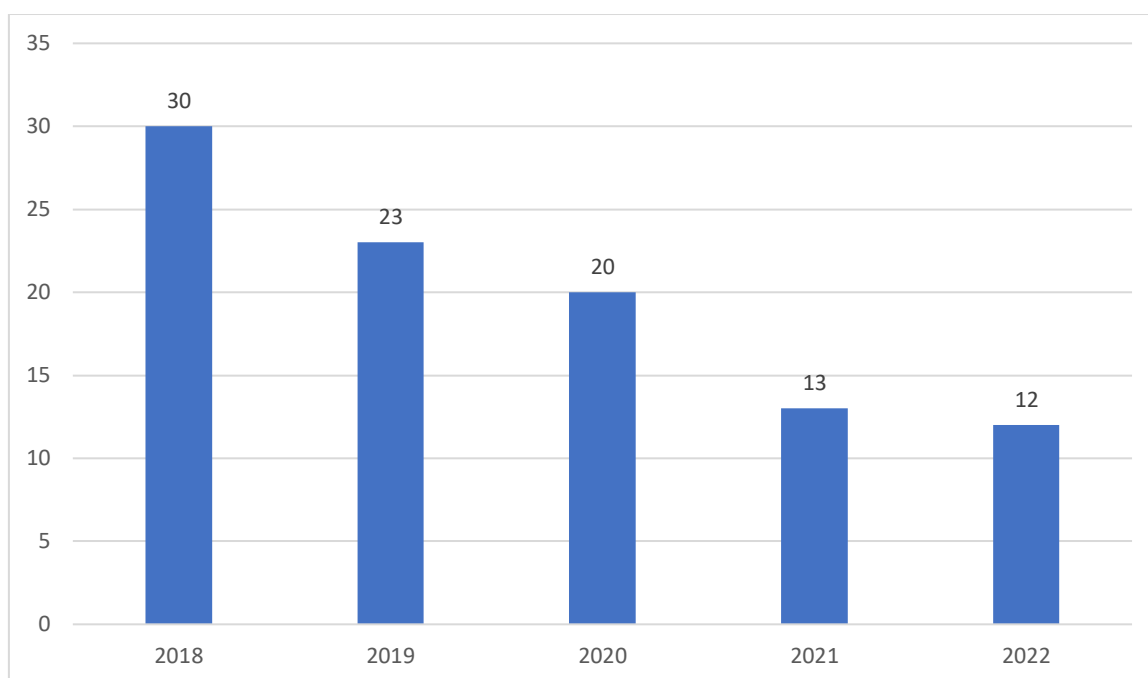

Рис. 2.2. Кількість страхових компаній «life» в Україні протягом 2018-2022 рр.
Джерело: складено автором на основі даних [15].

Отож, варто зазначити що протягом останніх 5 років кількість страхових компаній «life» в Україні зменшилася з 30 до 12 компаній, що може вказувати на збільшення конкуренції на ринку та очищення ринку від ненадійних та неприбуткових страхових компаній.

Для початку розглянемо зміну кількості договорів в провідних страхових компаній життя протягом 2020-2022 років. Дані про кількість договорів зі страхування життя наведені в таблиці 2.2.

Як видно з даних таблиці 2.2 МетЛайф виокремлюється як провідна компанія, що має найбільшу кількість договорів страхування життя за усі три

роки. Також важливо відзначити, що питома вага компанії збільшилася на 29% з 2020 по 2021 рік і на 67,9% з 2021 по 2022 рік, що свідчить про стабільний ріст.

Уніка продемонструвала значний темп росту від 2020 до 2022 року (збільшення на 49,9% та 603,9% відповідно). Це може свідчити про успішні стратегії розвитку та привертання нових клієнтів.

Таблиця 2.2

Аналіз кількості договорів зі страхування життя укладених страховими компаніями в Україні протягом 2020-2022 рр.

Компанії	2020 р.		2021 р.		2022 р.		Темп росту,%	
	К-ть договорів	Питома вага,%	К-ть договорів	Питома вага,%	К-ть договорів	Питома вага,%	2021/2020	2022/2021
МетЛайф	3597913	87,66	1044631	65,35	709819	38,95	29,0	67,9
УНІКА	152774	3,72	76299	4,77	460823	25,29	49,9	603,9
ARX LIFE	7	0,0	12354	0,77	395462	21,70	176485,7	3201,1
PZU Україна	106760	2,60	221162	13,83	188587	10,35	207,2	85,3
ТАС	125953	3,07	113493	7,10	31273	1,72	90,1	27,6
АСКА-ЖИТТЯ	80649	1,96	74543	4,66	27719	1,52	92,4	37,2
ГРІНВУД ЛАЙФ	21826	0,53	26520	1,66	3619	0,20	121,5	13,7
ФОРТЕ ЛАЙФ	6975	0,17	11280	0,71	3202	0,18	161,7	28,4
Інші	11704	0,29	18323	1,15	1709	0,09	194,3	8,9
ВСЬОГО	4104561	100	1598605	100	1822213	100	38,95	113,99

Джерело: складено автором на основі даних [18].

ARX LIFE виділяється на тлі інших компаній з астрономічним темпом росту, зростаючи на 176,485.7% від 2021 до 2022 року. Це може бути пов'язано з новими продуктами або ефективними маркетинговими стратегіями.

PZU Україна та ТАС також показали значний темп росту, що свідчить про конкурентоспроможність цих компаній та попит на їхні послуги.

Загальна кількість договорів страхування життя в Україні зросла на 38,95% від 2020 до 2021 року та на 113,99% з 2021 по 2022 рік, що свідчить про позитивні

тенденції розвитку ринку. Деякі компанії, такі як КД-ЖИТТЯ та ГРІНВУД ЛАЙФ, показали менший темп росту порівняно з іншими, але це може бути пов'язано з особливостями їхньої стратегії або ринкового позиціонування.

Загальний аналіз показує, що ринок страхування життя в Україні є динамічним, з активним ростом числа договорів та конкурентоспроможністю ряду компаній. Успішні стратегії розвитку та адаптація до змін в умовах ринку грають важливу роль у досягненні позитивних результатів.

Наступним показником для аналізу ринку страхування є кількість застрахованих осіб. Розглянемо рисунок 2.3 для оцінки ринку страхування життя в Україні. Графік динаміки зміни кількості застрахованих осіб страхових компаній в період 2020-2022 років надає можливість провести аналіз ключових тенденцій та визначити динаміку розвитку ринку страхування життя в Україні.

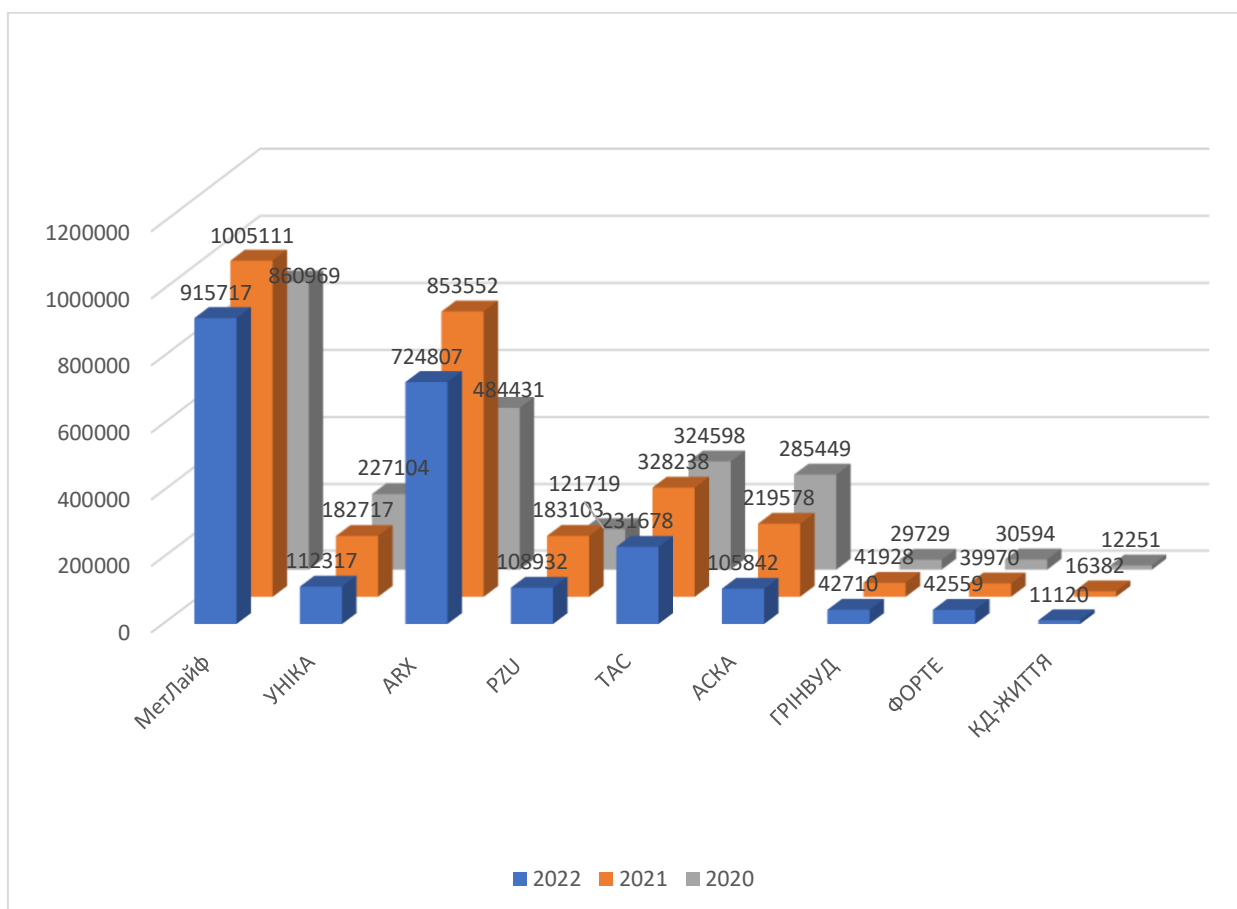

Рис. 2.3. Динаміка зміни кількості застрахованих осіб страхових компаній України протягом 2020-2022 рр.

Джерело: складено автором на основі даних [18].

Згідно даними графіку спостерігається збереження лідерства MetLife за кількістю застрахованих осіб протягом досліджуваного періоду. Кількість застрахованих осіб у MetLife показує стабільний ріст протягом трьох років. Це може свідчити про успішну стратегію залучення клієнтів та підтверджує популярність їхніх страхових продуктів серед населення.

Зменшення кількості застрахованих осіб у компанії УНІКА вказує на можливий спад попиту на їхні страхові послуги. Це може бути пов'язано з конкурентним середовищем або змінами в стратегії компанії.

ARX, PZU, TAC та АСКА у цих компаніях спостерігається загальний ріст кількості застрахованих осіб, що може вказувати на позитивну реакцію ринку на їхні страхові продукти.

Компанії Грінвуд і Форте також спостерігаються за ростом кількості застрахованих осіб, але цей ріст є меншим порівняно з іншими гравцями. Страхова компанія КД-ЖИТТЯ також відзначається певним ростом, але її обсяг застрахованих осіб залишається найменшим серед представлених компаній.

Загальний висновок полягає в тому, що багато компаній спостерігають позитивну динаміку збільшення кількості застрахованих осіб, що може бути результатом ефективного маркетингу, залучення нових клієнтів та популярності їхніх страхових продуктів. Однак, деякі компанії можуть стикатися з викликами, такими як конкуренція або зміни в попиті на ринку.

Далі перейдемо до аналізу динаміки страхових виплат страхових компаній зі страхування життя в Україні. Аналіз динаміки зміни страхових виплат страхових компаній України протягом 2020-2022 років надає можливість визначити тенденції та особливості виплат за страховими полісами.

Дані графіку демонструють загальні тенденції на ринку страхування життя протягом 2020-2022 років (рис. 2. 4). Свої лідерські позиції зберігає MetЛайф. Значний ріст страхових виплат у компанії MetLife вказує на збільшення обсягу виплат за страховими подіями. Це може бути викликано збільшенням кількості страхових подій або ростом страхових сум.

Компанія УНІКА також демонструє певний ріст виплат, що може бути пов'язано зі збільшенням числа страхових подій чи змінами в розмірах страхових виплат.

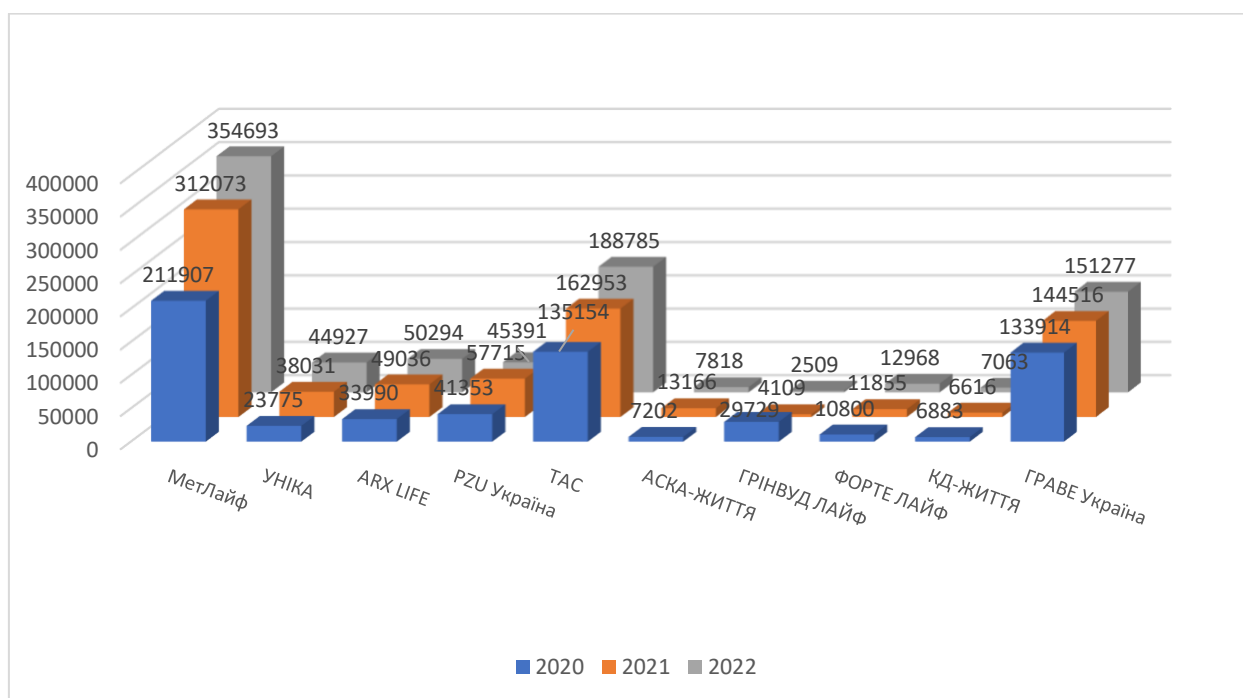

Рис. 2.4. Динаміка страхових виплат страхових компаній зі страхування життя в Україні протягом 2020-2022 рр. в тис. грн.

Джерело: складено автором на основі даних [18].

Обидві компанії ARX LIFE і PZU Україна відзначаються ростом виплат, проте ARX LIFE в 2022 році показує менший приріст порівняно з попереднім роком. PZU Україна зафіксувала зменшення виплат у 2022 році, що може вказувати на ефективні заходи по контролю ризиків.

ТАС і АСКА-ЖИТТЯ в обох страхових компаніях спостерігається зростання виплат, але АСКА-ЖИТТЯ в 2022 році відзначається відносно невеликим спадом. Це може бути обумовлено різними динаміками на ринку чи особливостями портфеля страхових обов'язків.

ГРІНВУД ЛАЙФ і ФОРТЕ ЛАЙФ в цих двох компаніях спостерігається зменшення страхових виплат, зокрема ГРІНВУД ЛАЙФ значно скоротив виплати в 2022 році. Це може свідчити про ефективне управління ризиками або зміни в стратегії виплат. Обидві компанії КД-ЖИТТЯ і ГРАВЕ Україна

показують невеликий ріст виплат, проте ГРАВЕ Україна виражає більший темп зростання.

Питома вага МетЛайф за страховими виплатами у 2022 склала 40,2%. Наступною в рейтингу страхових компаній йде ТАС із 21,4% та Граве Україна із 17,1%. В цілому можна сказати, що на ринку спостерігається тенденція до збільшення страхових виплат, майже у всіх страхових компаній прослідковується ця тенденція.

Загалом у більшості компаній спостерігають ріст страхових виплат, що може бути пов'язано зі збільшенням кількості страхових подій або зростанням страхових сум. Однак окремі компанії можуть демонструвати різні темпи росту або зменшення в залежності від їхніх стратегій та управлінських рішень. Розглянемо наступними страхові премії, а саме те як змінилося значення протягом 2020-2022 років (рис. 2.5).

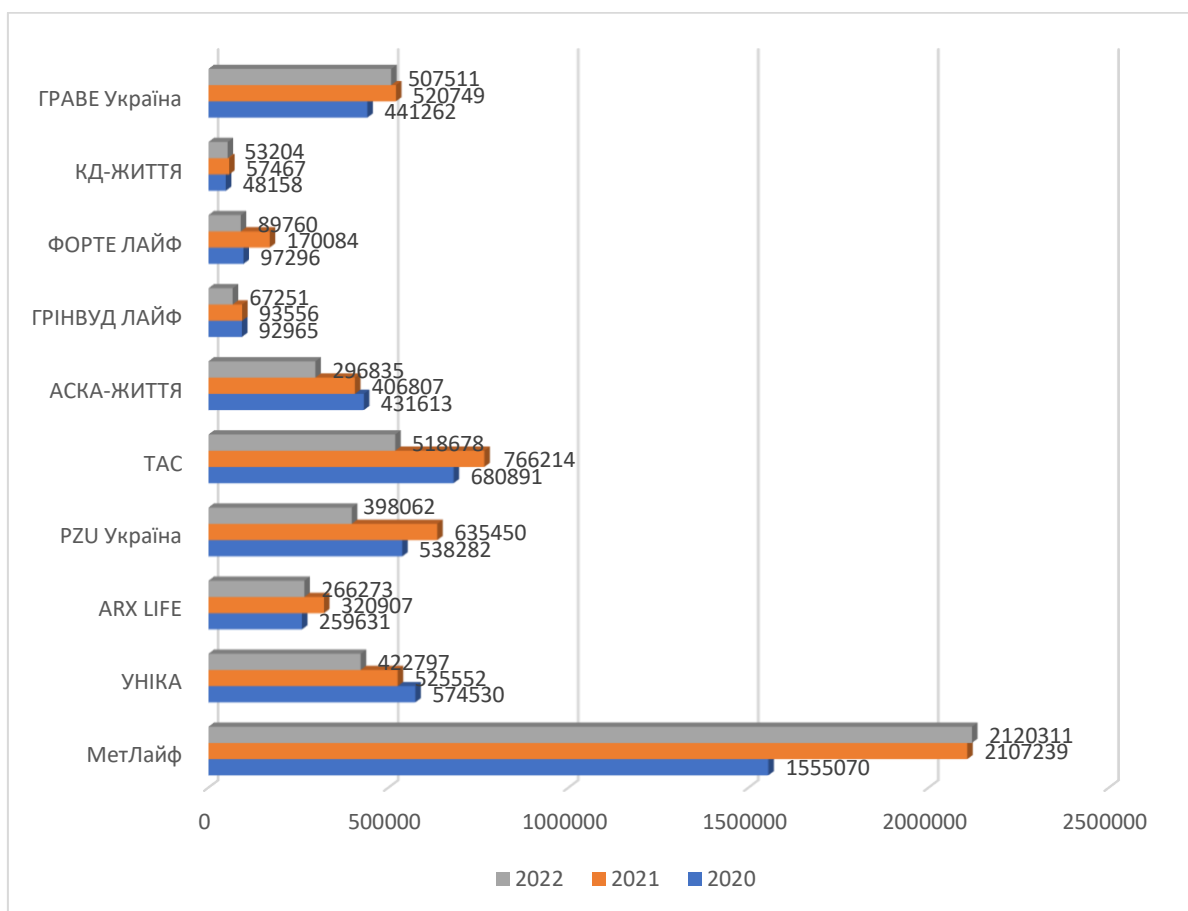

Рис. 2.5. Динаміка страхових премій страхових компаній life в Україні протягом 2020-2022 рр. в тис. грн.

Джерело: складено автором на основі даних [18].

Як показує графік на рисунку 2.5, безумовне лідерство за страховими преміями належить МетЛайф. При цьому питома вага страхових премій МетЛайф зросла від 32,2% до 44,2%. Наступними йдуть ТАС, Граве Україна, РЗУ Україна та УНІКА їхній відсоток коливається від 8,3% до 10,8%.

Компанія MetLife показала стабільний ріст страхових премій протягом трьох років. Це може бути викликано як збільшенням кількості укладених договорів, так і підвищенням страхових тарифів або збільшенням страхових сум.

В таких компаніях як УНІКА та ARX LIFE прослідковувалося зменшення страхових премій в 2022 році. Це може бути пов'язано з рядом факторів, таких як конкуренція на ринку, зміни в стратегії ціноутворення або зміни у споживчому попиті, а також із погіршенням внутрішньо-економічної та політичної ситуації в Україні.

РЗУ Україна і ТАС: Обидві компанії відзначаються стабільним ростом страхових премій, проте РЗУ Україна показує певний спад у 2022 році. Це може бути обумовлено різними стратегіями розвитку або впливом зовнішніх факторів.

АСКА-ЖИТТЯ і ГРІНВУД ЛАЙФ демонструють спад страхових премій у 2022 році. Причини цього можуть бути різними, включаючи конкуренцію, зміни в стратегії продажу, або зміни в попиті на ринку.

ФОРТЕ ЛАЙФ, КД-ЖИТТЯ і ГРАВЕ Україна показують певний ріст страхових премій в 2022 році. Це може бути результатом успішних маркетингових стратегій, введення нових продуктів або розширення клієнтської бази.

Ринок страхування життя в Україні піддається різноманітним впливам, і різні компанії можуть демонструвати різні темпи зростання або спаду. Конкуренція, зміни в стратегії компаній та вплив зовнішніх факторів можуть впливати на динаміку ринку страхування життя. Зокрема погіршення політичної ситуації в Україні у 2022 році вплинула на погіршення ситуації на ринку та призвело до зменшення страхових премій.

Далі ми розглянемо зміну страхових резервів страхових компаній протягом 2020-2022 років (рис. 2.6). Динаміка страхових резервів на ринку

страхування життя в Україні протягом 2020-2022 років вказує на значущі тенденції та особливості в управлінні фінансами страхових компаній.

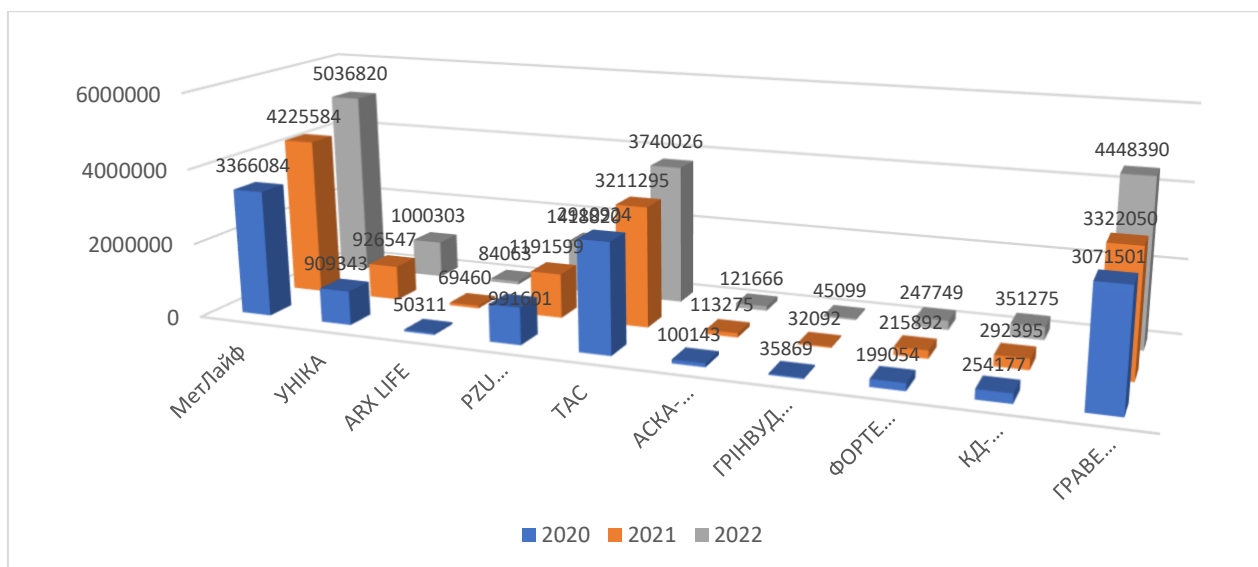

Рис. 2.6. Динаміка страхових резервів на ринку України протягом 2020-2022 рр. в тис. грн.

Джерело: складено автором на основі даних [18].

Щодо страхових резервів, лідером все ще залишається MetLife, питома вага страхових резервів компанії становить близько 29,4% серед усіх страхових резервів на ринку. На другому місці страхова компанія Граве Україна, в якій 26%, на третьому місці «ТАС» - 21,9%.

Компанія MetLife показала стійкий ріст страхових резервів протягом трьох років. Це може свідчити про ефективне управління ризиками та активами, а також про здатність компанії ефективно управляти страховими зобов'язаннями.

Наступними розглянемо такі страхові компанії як UNIKA та ARX LIFE. Обидві компанії спостерігають за збільшенням страхових резервів протягом аналізованого періоду. Це може бути пов'язано зі зростанням кількості укладених договорів страхування життя та збільшенням страхових сум.

PZU Україна та TAC також показують стабільний ріст страхових резервів. Це може вказувати на ефективну стратегію управління активами та високу довіру клієнтів.

АСКА-ЖИТТЯ і ГРІНВУД ЛАЙФ також відзначаються певним ростом страхових резервів. Це може бути результатом активного привласнення нових клієнтів та розширенням портфеля страхових продуктів.

Такі страхові компанії як ФОРТЕ ЛАЙФ, КД-ЖИТТЯ і ГРАВЕ Україна показують вражаючий ріст страхових резервів, що може свідчити про їхню значущість на ринку та високий рівень довіри клієнтів.

Страхові компанії на ринку України виявляють високий рівень фінансової стабільності, що дозволяє їм ефективно управляти страховими резервами та забезпечити виконання своїх фінансових зобов'язань перед клієнтами.

2.3. Оцінка показників результативності функціонування ринку «лайфового» страхування

Оцінка показників результативності функціонування ринку «лайфового» страхування є ключовим етапом для розуміння ефективності та стійкості цього сегменту страхового ринку. Даний процес передбачає аналіз різноманітних показників, які відображають фінансові, економічні та стратегічні аспекти функціонування страхового сектору. Тому далі в таблиці 2.3 представлена динаміка основних показників результативності функціонування ринку «лайфового» страхування.

Отож, з 2020 по 2021 рік спостерігається значний приріст валових і чистих страхових премій на 117,21% та 117,21% відповідно. Проте в 2022 році спостерігається зменшення на 82,53% валових та чистих страхових премій порівняно з 2021 роком.

Аналізуючи чисті страхові виплати ми дослідили, що з 2020 по 2021 рік чисті страхові виплати збільшилися на 127,57%, проте в 2022 році темп росту зменшується до 106,77%.

Резерви зі страхування життя зросли на 113,79% з 2020 по 2021 рік і на 120,84% з 2021 по 2022 рік. Зміни резервів також показують значний ріст,

зокрема у 2022 році, що може вказувати на збільшення обсягу страхових зобов'язань.

Протягом 2020-2021 року страхові виплати зросли на 129,32%, і аквізиційні витрати збільшилися на 112,09%. Однак в 2022 році відбулося зниження страхових виплат на 105,67%, і аквізиційні витрати спадають на 62,00%, що може вказувати на оптимізацію витрат.

Таблиця 2.3

Динаміка основні показники результативності функціонування ринку страхування життя в Україні протягом 2020-2022 рр.

Показники	Роки			Абсолютне відхилення		Темп росту, %	
	2020	2021	2022	2021/ 2020	2022/ 2021	2021/ 2020	2022/ 2021
Валові страхові премії, млн грн	5018,5	5882	4854,2	863,5	-1027,8	117,21	82,53
Чисті страхові премії, млн грн	5018,5	5882	4854,2	863,5	-1027,8	117,21	82,53
Чисті страхові виплати, млн грн	649,6	828,7	884,8	179,1	56,1	127,57	106,77
Частка страхових платежів, що сплачується перестраховиком, млн грн	136,7	130,2	116,5	-6,5	-13,7	95,25	89,48
Резерви зі страхування життя, млн грн	12454,2	14171,9	17125,7	1717,7	2953,8	113,79	120,84
Величина зміни резервів, млн грн	2184,1	1725	3010,2	-459,1	1285,2	78,98	174,50
Страхові виплати, млн грн	608,5	786,9	831,5	178,4	44,6	129,32	105,67
Страхові виплати у вигляді анuitетів, млн грн	41,1	41,8	53,4	0,7	11,6	101,70	127,75
Аквізиційні витрати, млн грн	2654,3	2975,3	1844,7	321	-1130,6	112,09	62,00

Джерело: розраховано автором на основі даних [Додаток Г, Г, Д, Е, Є, Ж].

Зменшення частки страхових платежів, що сплачується перестраховиком на 13,7% з 2021 по 2022 рік може свідчити про зниження обсягу перестраховування. Спостерігається збільшення страхових виплат у вигляді анuitетів на 127,75% в 2022 році порівняно з 2021 роком.

Ринок страхування життя показав значний ріст у 2021 році, але в 2022 році спостерігається зниження. Збільшення резервів та аквізиційних витрат у 2022

році може вказувати на стратегічне розширення та інвестиції в цей сегмент ринку. Важливо враховувати тенденції у змінах витрат та страхових виплат для більш глибокого розуміння динаміки цього ринку.

Також ви вирішили проаналізувати додаткові показники результативності функціонування ринку страхування життя, які представлені в таблиці 2.4.

Таблиця 2.4

Динаміка допоміжних показників результативності функціонування ринку страхування життя в Україні протягом 2020-2022 рр.

Показники	Роки			Абсолютне відхилення		Темп росту, %	
	2020	2021	2022	2021/ 2020	2022/ 2021	2021/ 2020	2022/ 2021
К-ть договорів страхування, укладених протягом року	5033304	2838447	2044323	-2194857	-794124	56,39	72,02
Кількість фізичних осіб, застрахованих упродовж року	4659469	2509751	1462853	-219718	-1046898	53,86	58,29
Кількість фізичних осіб, застрахованих на кінець року	5899277	5171415	4511896	-727862	-659519	87,66	87,25
Максимальна страхова сума за окремою застрахованою особою, млн грн	133,8	114,7	57,4	-19,1	-57,4	85,76	50,00
Інвестиційний дохід, що отримується від розміщення коштів резервів із страхування життя, млн грн	1108,4	1118	1403,6	9,6	285,6	100,87	125,55

Джерело: розраховано автором на основі даних [Додаток Г, Г, Д, Е, Є, Ж].

Аналізуючи дані допоміжних показників результативності функціонування ринку страхування життя в Україні протягом 2020-2022 рр. можемо спостерігати наступні зміни. Кількість договорів страхування, укладених протягом року у 2021 році спостерігається значне зменшення кількості укладених договорів страхування порівняно з попереднім роком на 56,39%. Однак у 2022 році відбувається відновлення, і кількість договорів зростає на 72,02%. Це може свідчити про реакцію ринку на економічні та соціальні зміни.

Аналогічно кількість фізичних осіб, застрахованих, показує схожу динаміку: спад у 2021 році на 53,86% та подальше зростання у 2022 році на 58,29%. Це може бути пов'язане зі змінами в стратегіях маркетингу та попитом на страхові послуги.

Кількість застрахованих осіб на кінець року вказує на загальну кількість активних полісів. Спостерігається загальний знижений тренд у 2022 році, порівняно з попереднім роком, але зберігається високий рівень утримання страховиками покриття.

Максимальна страхова сума вказує на обсяг ризиків, які бере на себе страхова компанія. Зменшення цього показника в 2022 році на 50% може свідчити про стратегічне зменшення ризиків або перегляд політики страховиків.

Інвестиційний дохід, що отримується від розміщення коштів резервів із страхування життя зростає у 2022 році на 125,55%, що може свідчити про успішні інвестиційні стратегії страхових компаній та позитивний вплив на фінансовий стан ринку.

Таким чином, загальний аналіз показників страхового ринку свідчить про його динамічність та адаптацію до змін у соціально-економічному середовищі. Попри тимчасовий спад у 2021 році, ринок відновлюється та демонструє позитивні тенденції у 2022 році. Важливою рисою є зростання інвестиційного доходу, що свідчить про ефективність управління фінансовими ресурсами страхових компаній. Однак потрібно уважно спостерігати за змінами в кількості укладених договорів та кількості застрахованих осіб, оскільки це може вплинути на конкурентоспроможність ринку у майбутньому.

РОЗДІЛ 3

УДОСКОНАЛЕННЯ МЕТОДІВ АНАЛІЗУ РИНКУ СТРАХУВАННЯ ЖИТТЯ В УКРАЇНІ

3.1. Заходи щодо удосконалення методики оцінки ринку страхування життя в Україні з впровадженням зарубіжного досвіду

Розглянемо напрямки удосконалення методики страхування життя в Україні на основі зарубіжного досвіду. В економіках країн Центральної та Східної Європи страхування вважається незамінним інструментом, який забезпечує високу економічну стабільність і безпеку, розвиток підприємницької діяльності, високоефективний захист від природних, техногенних та інших ризиків, реалізацію державної соціальної політики. та перетворення заощаджень домогосподарств у довгострокові інвестиції.

Страхові ринки цих країн представляють великий інтерес для закордонних страховиків, оскільки на основі аналізу цих ринків існує значна кількість прогнозів, що випереджають на 5-7 років розвиток вітчизняного страхового ринку.

Умови на страхових ринках країн Центральної та Східної Європи відрізняються один від одного: продуктами, законодавством, уподобаннями клієнтів, оскільки ці фактори індивідуальні для кожної людини.

Однак усі європейські країни на схід від Берліна мають одну спільну рису: страхувальники вважають за краще оформляти страхування через традиційні канали продажу. Причини такої тенденції можуть включати: короткий період розвитку страхування в ринковій економіці, низький рівень розвитку комунікаційної інфраструктури, відсутність довіри до продуктів, які пропонуються через Інтернет або по телефону, відсутність інформації про страхові продукти або відсутність співпраці між страховиками та іншими фінансовими установами (наприклад, банками).

Прямі канали продажів, з яких телефон та Інтернет є найпопулярнішими, ще не поширені в регіоні Центральної та Східної Європи на значній частині ринку.

У таких країнах регіону, як Чехія та Фінляндія, страхування автомобіля, майна та страхування подорожей купуються через Інтернет або по телефону. Найцікавішим є приклад Литви. 11 страховиків продають поліси напряму, і всі нові компанії йдуть тим же шляхом. Навіть найбільша компанія, на яку працюють 17 000 брокерів, вирішила використовувати Інтернет для продажу страхових полісів - це яскраво свідчить про те, що такою можливістю не можна нехтувати [41].

Виходячи з досвіду країн Центральної та Східної Європи, страхові ринки можна поділити на два типи. У країнах, де клієнти купують страховку переважно в агентів, прямі канали продажів розвиваються повільніше. Зразком для таких країн є Угорщина та Естонія. Приклади протилежної моделі розвитку страхової дистрибуції можна спостерігати в країнах Західної Європи: у Великій Британії та Нідерландах колись брокери були популярними як один із найдорожчих каналів збуту.

Сьогодні близько 40 відсотків майнового страхування (понад 80 відсотків автострахування) у Великобританії продається через прямі канали. Проте брокери залишаються значним джерелом прибутку, збираючи більше половини страхових премій майна. У досліджуваному регіоні значення брокерів є значним: у Чехії, Словаччині та Латвії – близько 40 відсотків премії.

У країнах Центральної та Східної Європи банки не зайняли значного місця в структурі розподілу страхових послуг. Однак можна відзначити зміни, які свідчать про розвиток цього каналу: у Словаччині частка премій зі страхування життя, які збирають банки, зросла з 1 до 20 відсотків. Слід зазначити, що це були прості товари, які купувалися переважно на короткий проміжок часу і мали накопичувальну функцію. У двох країнах аналізованого регіону, Угорщині та

Румунії, банки є основними акціонерами найбільших страховиків і тому займають міцні позиції на страховому ринку.

Є багато причин для співпраці між страховиками та банками. На перший погляд, це стратегія, яку використовують банки для збільшення активів під управлінням і диверсифікації прибутку. З іншого боку, страховики завжди шукають нові канали збуту своїх продуктів, і робота з банками є природним шляхом. Найслабшими перспективи розвитку є на страховому ринку Словаччини [33].

Серед страхових ринків Болгарії, Угорщини, Латвії, Литви, Польщі, Румунії, Словаччини, Словенії, Чехії та Естонії (з урахуванням стану бізнес-середовища, стану страхового ринку в цілому та операційних показників) найперспективніші для своєї діяльності в порядку спадання: Польща, Чехія, Румунія, Угорщина.

Відповідно до показників динаміки премії, а також рівня конкуренції на ринку, прибутковості, частоти стихійних лих, рівня розвитку спеціалізованих галузей страхування, умови на страховому ринку є найбільш сприятливими у Словаччині та Болгарія, в той час як страховий ринок Естонії є найменш перспективним у цьому плані.

Крім того, аналізуючи ринкову ситуацію, можна враховувати частку ринкової премії, яку страховики тієї чи іншої країни підписали за допомогою брокерів. Частка премій, укладених за допомогою брокерів, досить висока на ринках Угорщини, Литви, Румунії, Словаччини та Естонії – від 32% в Угорщині до 24% в Румунії. На інших ринках досліджуваних країн це значення наразі становить лише 18%.

Дослідивши поточну ситуацію на страхових ринках ЦСЄ, ми можемо зробити висновок, що національна та міжнародна конкуренція зростає у сфері великих, середніх та малих страхових компаній, що призводить до «європеїзації» страхових продуктів, що призводить до конвергенції умови страхування, а

страхування передбачає тарифи на аналогічні страхові послуги від допоміжних компаній різних країн.

Водночас у розвиненому конкурентному середовищі та в умовах повільного розвитку страховики мають дедалі менше можливостей для масштабного розвитку. Це спонукає їх шукати способи мінімізації власних витрат і розробки нових бізнес-стратегій, які дозволяють ефективно управління ризиками та більш перспективний розвиток.

Лібералізація страхових ринків призвела до посилення конкуренції, посилення інтернаціоналізації страхових компаній і більшої ролі на ринках одна одної [36].

Так само на страховий сектор вплинула глобалізація фінансових ринків, що призводить до концентрації страхового та перестрахового капіталу, об'єднання капіталу банків і страхових компаній і появи найбільших транснаціональних корпорацій, фінансових груп і конгломератів.

На страхових ринках досліджуваних країн також чітко простежуються тенденції до підвищення ролі страхування в соціальному секторі, у сфері медичного страхування та пенсійного забезпечення, а також податкові пільги для довгострокового страхування життя. Слід зазначити, що такий досвід був би корисним при формуванні стратегії розвитку страхового сектору в Україні.

Досвід країн Центральної та Східної Європи та аналіз ситуації на внутрішньому страховому ринку дозволяє зробити висновок, що українське страхування з його низькою місткістю має великий потенціал та має всі перспективи розвитку та впровадження нових методів регулювання. У такому випадку можна очікувати формування дійсно конкурентного середовища, зміну рівня технології страхової діяльності та страхової культури в цілому, підвищення фінансової стійкості ринку за рахунок інвестування маси страхових резервів у внутрішні активи, включаючи державні цінні папери.

3.2. Підвищення рівня популяризації послуг ринку страхування життя через методи мережевого маркетингу

Маркетинг як джерело інформації для управління комерційною діяльністю страхових компаній та дослідницький підхід на ринку страхових послуг використовується останнім часом. Західні страхові компанії почали широко використовувати його на початку 1960-х років, але термін «маркетинг» є більш широким поняттям на страховому ринку, ніж, наприклад, у сфері будівельної сировини. Однак чіткої межі визначення цього поняття немає. Попереднє визначення показує, що маркетинг є одним із основних напрямків діяльності страхової компанії – її продажі спрямовані на просування страхових послуг від страховика до страхувальника. Друге, більш пізнє визначення, розглядає маркетинг як єдиний спосіб організації та управління всією діяльністю страхової компанії та має на меті надання страхових послуг у тих обсягах, які можуть знадобитися.

Загалом ринок праці страховика базується на таких принципах [45]:

- поглиблене та комплексне дослідження тенденцій страхового ринку, попиту та потреб клієнтів;
- гнучке реагування на запити клієнтів;
- вплив на структуру інтересу споживачів до переваг виробництва;
- впровадження інновації.

Відповідно до цих принципів страховий ринок орієнтований на досягнення важливих кількісних, якісних і соціальних показників, таких як:

- кількість виконаних контрактів;
- кількість продуктів,
- частина застрахованої території охоплена страхуванням;
- розмір внесків і кількість договорів на одного працівника;
- ступінь задоволення вимог клієнтів щодо обсягу, структури та якості послуг, що надаються страховою компанією;

– здатність страховика забезпечити безпеку конфіденційної інформації.

Соціальними показниками є розвиток професійної підготовки працівників підприємства та ступінь вирішення соціальних проблем.

Цілями маркетингу страхування можуть бути [34]:

- збільшення прибутку компанії,
- отримання застрахованою особою необхідних виплат і дотримання всіх соціальних та інших обов'язків;
- забезпечити виживання компанії шляхом зосередження її діяльності на досягненні цілей, які не пов'язані з отриманням прибутку за допомогою страхової діяльності.

Перша мета є основною метою більшості страхових брокерів і страхових посередників (брокерів і продавців), які хочуть збільшити власний дохід. Але це твердження може бути не єдиним. Інші обмеження накладаються на страховика, наприклад, пов'язані з соціальною роллю страховика. Послуги, ціни та умови договорів страхування регулюються державними постановами. Яскравим прикладом цього явища є обов'язкове медичне страхування.

Крім того, згадуються такі цілі, як: створення та стимулювання попиту, забезпечення обґрунтованості та ефективності управлінських рішень і планів дій страхової компанії, збільшення обсягів послуг, частки ринку та продуктів.

Слід також зазначити, що страховий маркетинг сильно відрізняється від маркетингу в сфері товарного виробництва. В основному це пов'язано з особливостями страхового сектору, які є такими:

- тривалість страхового продукту, тривалість взаємодії між страховиком і страхувальником, що визначається тривалістю договору (наприклад, термін дії договору страхування життя досягає 50 років і більше), тому іноді продукт і особливості страхового продукту можна побачити через багато років після його придбання;

- найважливіша для клієнта частина його спілкування зі страховою компанією (перевірка та визначення страхового випадку) може затягнутися на кілька років з моменту закінчення дії договору;
- страхова винагорода не є окремою від страховика, який має довгострокові зобов'язання щодо виплати претензії, оскільки якість страхового продукту може змінюватися з часом із суб'єктивних причин є сильною ризиковою складовою страхування, але традиційний ринок у виробничому секторі не забезпечує детального аналізу різноманітних ризиків у життєвому циклі продукту, ризик (його оцінка та управління) є основними складовими страхування;
- сильне державне регулювання страхової діяльності, зокрема наявність жорстких вимог до характеристик страхового продукту (ціна, премія страхування депозитів, розміщення страхових резервів тощо), що суттєво обмежує комерційну свободу організації (знижувати ціни на свої послуги не можна, оскільки на це реагує державна влада);
- негативна динаміка соціально-економічного середовища страхового ринку;
- відсутність патентування страхових продуктів, що тягне за собою швидке копіювання успішних розробок і страхових програм конкурентами;
- більшість споживачів, особливо фізичних осіб, погано розуміють концепцію страхування, що створює проблеми у спілкуванні між страховиком і потенційними страхувальниками. Хто не в курсі ефективності страхового захисту та методики визначення його вартості;
- вирішальне значення сегментації ринку для господарської діяльності страховиків.

Особливістю виробництва послуг є те, що вони не можуть бути виготовлені своєчасно та економічно вигідно. Послуга може бути надана при отриманні замовлення або при появі клієнта. З цієї точки зору виробництво та споживання послуг тісно пов'язані між собою і не можуть бути розділені.

Результатом синхронізації створення та використання сервісу є варіативність його роботи. Якість страхової послуги багато в чому залежить від того, хто її надає, де і коли вона надається.

З метою скорочення різноманітності послуг, що надаються компанією, створюються відділи внутрішнього маркетингу, які, крім іншого, розробляють стандарт обслуговування, тобто набір правил обслуговування клієнтів, які гарантують рівень якості всієї виконуваної роботи.

Страхове обслуговування клієнтів є одним із найважливіших аспектів задоволення страхових інтересів; їх рівень залежить від попиту на страхові послуги. Тобто, чим вищий рівень обслуговування страховика, тим більший попит на його страхові послуги.

Однак підвищення рівня обслуговування потребує збільшення витрат. Тому керівництво страхової компанії має знайти найкращий баланс між рівнем обслуговування та економічними аспектами, пов'язаними з обслуговуванням. Метою служби маркетингу страховика є визначення моделі зв'язку між економічними характеристиками послуги та попитом на страхові послуги.

Критерієм якості обслуговування для страхувальників є відсутність скарг від страхувальника. Якщо попит на страхові послуги починає знижуватися, організація маркетингової служби страховика повинна встановити причини і вжити заходів щодо їх усунення. Ці методи покращують імідж компанії, підвищують якість обслуговування, оновлюють структуру витрат тощо компанії порівняно з результатами конкуренції, фінансові ресурси працівників страхових компаній при продажу послуг.

Основними функціями служби маркетингу є [36]:

- дослідження потенційних страхувальників;
- вивчивши мотивацію клієнта, можна укласти договір страхування.
- аналіз самого страхового ринку;
- дослідження продукту (виду страхових послуг);

- аналіз форм і способів просування страховиком страхових послуг потенційному клієнту;
- вивчення конкурентів, визначення характеру та рівня конкуренції;
- дослідження реклами;
- визначення найбільш ефективних шляхів просування страхових послуг від страховика до потенційного клієнта.

В рамках вивчення страхувальників проводиться аналіз у сфері потреб клієнтів, тобто вподобань і звичок людей, їх реакції на певні види страхових послуг. Керівництво страхової компанії має знати, кого хочуть застрахувати люди.

1. Вивчивши мотиви покупця, можна визначити договір страхування. Ключове питання, на яке необхідно відповісти в даному випадку, - чому страхувальники віддають перевагу цьому виду страхування. Аналіз моделей поведінки осіб, які формують політику, вивчає не лише їхні вподобання та цінності, але й моделі поведінки та уподобання (настрій розуму), які можуть передбачити поведінкові характеристики певних соціальних груп. на майбутнє та керувати правильним страховим полісом.

Зовнішній досвід наразі показує, що існує достатньо інструментів для вивчення поведінки страхувальників, їхніх знань та реакції на страховий продукт. Зовнішня торгівля у сфері страхування використовує спеціальні тестові системи, запитання та анкети для визначення мотивації страхувальників у різних соціальних групах, і на цій основі завжди будуть реакції типу «страхування-страхування». Правильне використання даних, отриманих у результаті дослідження моделей поведінки страхувальників, дозволяє керівництву страхової компанії правильно реагувати на умови, що складаються на страховому ринку.

2. Аналіз ринку для страхових компаній. Загалом, аналіз конкретного виду страхування або подібного проводиться для визначення ринкового потенціалу певних страхових послуг. Всередині ринку розподіл відбувається за окремими

регіонами. Враховуючи ринок, керівництву страхової компанії необхідно знайти місце (де знаходяться регіони), яке найбільше підходить для продажу окремих видів страхування. Результати аналізу тісно пов'язані з рівнем платоспроможного попиту населення. Ігнорування цих ризиків призводить до виключення страховика з ринку та у вільній економіці, майже як до банкрутства.

3. Дослідження страхових продуктів. Це дослідження, з одного боку, показує керівництву страхової компанії, що потрібно страхувальнику для конкретних умов договору страхування, а з іншого боку, як познайомити нових клієнтів з новими страховими продуктами, які слід заохочувати, пояснюючи реквізити договору страхування. Західна культура рекомендує дотримуватися наступного правила: договір страхування необхідно розірвати щоразу, коли страхувальник очікує розірвання.

Беручи до уваги цю ситуацію, страховик внесе відповідні корективи в управління рекламою та інформує страхувальників про переваги різноманітних пропонованих страхових полісів.

4. Аналізуючи форми та способи просування страхових послуг від страховика до клієнта, можна вивчити ролі та характеристики посередників страховика, а також характер існуючих відносин із страхувальниками.

5. Вивчення конкурентів, визначення тенденцій і рівня конкуренції. В першу чергу тут слід визначити основних конкурентів даної страхової компанії на ринку та визначити їх сильні та слабкі сторони. Для цього збирається та готується інформація про характеристики діяльності конкурентів: фінансове становище, ціни на страхування на ринку, особливості ведення страхового бізнесу.

Першою частиною аналізу конкуренції на страховому ринку є оцінка ступеня його враженості конкурентними процесами на основі аналізу основних факторів, що визначають інтенсивність конкуренції. Ці фактори включають [34]:

- кількість і потужність конкуруючих страхових компаній;
- зміни попиту на страхові послуги, а також їх структури та вартості;

- бар'єри входження на страховий ринок (характеристика ліцензованої страхової діяльності);
- кон'юнктура кредитного ринку;
- відмінності в стратегіях страхових конкурентів;
- специфічні принципи конкуренції на страховому ринку.

Таким чином, кількість конкуруючих страхових компаній та їх порівняльна сила визначають рівень конкуренції. За інших рівних умов чим більше страхових компаній конкурує на страховому ринку, тим гостріша конкуренція. Для збору цієї інформації вдаються до написання спеціальних документів. Результати використовуються для визначення рівня конкуренції.

3.3. Перспективи розвитку страхування життя в Україні, як одного з ключових інвесторів відновлення повоєнної економіки

У цю епоху розвитку ринку страхування на страхування життя покладаються великі очікування. Реформа пенсійної системи України, її нестабільність, підвищення пенсійного віку для чоловіків і жінок, збільшення кількості пенсіонерів і «старість країни», недовіра населення до благонадійності державної пенсії. страхування - всі ці фактори спонукають громадян звертатися до страховиків для оформлення договорів пенсійного страхування та ануїтетів.

Низька вартість страхування життя у ВВП, в окремі роки вона не досягає 0,1%, говорить про те, що ця частина страхового ринку не виконує своїх обов'язків. Підвищити ефективність страхової галузі в Україні допоможуть такі фактори [34]:

- зростання економіки України;
- приріст населення;
- підвищення рівня страхової культури;
- впровадження нових технологій у страховій галузі;
- зростання інвестицій у страхову галузь.

При визначенні пріоритетів розвитку страхування життя слід звернути увагу на економічні аспекти його функціонування. Проведене нами дослідження дозволило показати пряму залежність показників розвитку вітчизняного ринку страхування життя від економічного стану країни та добробуту населення. Вчені, які вивчали досвід країн, що економічно розвиваються, показують, що створити реальний ринок реального страхування життя можна за умови підвищення середньої ціни до 500 доларів США кожного місяця.

Якщо ціна буде менше зазначеної суми, не можна очікувати зростання попиту на послуги зі страхування життя та зростання продажів. Зараз середня місячна зарплата в Україні становить 270 доларів США (середній показник 2017 року). Іншими словами, для громадянина нашої країни вартість страхування життя – це переважно група так званих відкладених потреб, які з'являться в майбутньому і не зрозумілі сьогодні.

Отже, засобом активізації розвитку ринку страхування життя є підвищення рівня економічного розвитку країни, основним показником якого є зростання ВВП на душу населення.

Важка економічна ситуація в Україні є серйозною перешкодою для збільшення інвестиційної діяльності страховиків страховий резерв. Для підвищення потужності страхових компаній як важливої управлінської ланки фінансової структури необхідно збільшити їх ресурси та оптимізувати структуру розподілу зібраних коштів. Головним завданням уряду є створення умов для активізації інвестиційної діяльності вітчизняних фінансових посередників.

Однією з основних функцій ринку домашнього страхування життя є підвищення привабливості премії для заможних верств населення. Причиною відмови представників вищого класу від послуг вітчизняних страховиків є слабкість страхового ринку України порівняно з ринками економічно розвинених країн, недовіра до інституту страхування життя та різноманітних страхових послуг. бажання та потреби цього сегмента клієнтів. Заможні українці із задоволенням оформлюють поліси за кордоном, долають юридичні труднощі

та дорожнечу, але надійний та універсальний договір страхування в Україні не купити.

Як показують дослідження, ефективність страхування життя в сучасних умовах України може конкурувати з ефективністю депозитів у реальних банках, хоча основним недоліком страхування є відсутність гарантійного фонду, це головна перевага цього часу банківський рахунок в Україні. Оскільки страхування життя є відносно довгостроковим і має високу стягуваність, дуже важливо забезпечити функціонування системи гарантування страхових премій за договорами страхування життя в Україні, щоб уникнути втрати довгострокових страхових накопичень.

На даний момент вся Україна тримає свій фронт. Бізнес докладатиме максимум зусиль, щоб підтримати національну економіку та зберегти працівників і робочі місця.

Страховий ринок ще працює. Більшість страховиків організували свою роботу, розділивши працівників на зони безпеки та організувавши роботу працівників, захистивши технічні процеси та бази даних. Про це свідчать результати опитування страховиків, проведеного Національним банком України у березні 2022 року. Водночас страхові компанії стикаються зі значними викликами.

Сьогодні на ринку страхування життя працюють 132 страхові компанії. З них 25 страхових компаній, або 9% від загального обсягу ринку, не надали відгуку про події війни. 17 страховиків (менше 2% від обсягу ринку) зазначили, що на момент надсилання відповіді спосіб сплати страхових внесків не визначено. Всі інші страхові компанії, на які за обсягом роботи припадає 89% страхового ринку, заявили, що працюють завжди, вчасно, повністю виконують свої зобов'язання за договорами страхування та укладають нові договори.

Згідно з відповідями страховиків, 42% страховиків мають проблеми з виконанням та вчасно. Проблеми у застосуванні правил відзначають 25

страховиків, що становить 10,5% страхового ринку. Серед них сім найбільших для робіт (8,9% ринку) мають проблеми з відповідністю до війни, у 2021 році.

Фінансова міцність страховиків під час війни залежала від якості та складу їхніх матеріалів і ювелірних виробів до війни. період війни. Водночас результати опитування показали, що всі компанії потерпають від військових дій на території України. Так, обсяг продажів значно знизився, особливо через маркетингові канали, і багато клієнтів вимагали підвищення звичайних тарифів і розірвання договорів страхування.

Через переселення, тимчасове захоплення територій, фізичне знищення домашнього майна зменшується кількість центрів обслуговування клієнтів страховиків. Проблемою є оформлення страхових справ на територіях погроз, перевірка транспортних засобів, отримання та належне оформлення оригіналів документів, які надсилаються страховику для отримання страхових виплат, звернення до поліції на місці ДТП.

Ринок страхування життя. Сьогодні на ринку страхування життя працює 13 компаній зі страхування життя. Усі вони керують операціями, обслуговують клієнтів і сплачують страховку. У той же час компанії демонструють значне падіння страхових премій, зафіксовані обмеження в роботі компанії, пов'язані зі складнощами організації інформації та роботи співробітників, ускладненим доступом до офісів і основних документів.

Усе це ускладнює виплату страховки, зокрема через смерть страхувальників на окупованих територіях. Незважаючи на війну, страховий ринок зберігається. Національний банк намагатиметься зберегти таку ситуацію і надалі. По-перше, проводячи обговорення з учасниками ринку та швидко реагуючи на їхні потреби.

Підсумовуючи, слід зазначити, що страхування життя є важливою частиною особистого страхування та системи страхування в цілому. У сучасній роботі в даному виді страхування використовується комплексний підхід, крім смерті застрахованої особи враховується кількість наступних страхових

випадків, таких як нещасні випадки, повна втрата або частина роботи, страхування. дітей до шлюбу.

На жаль, ринок страхування життя в Україні недостатньо розвинений і потребує суттєвих змін. Серед усіх проблем, що торкаються економічної та фінансової сфер України, військово-політична та економічна нестабільність останніх років найбільше вплинула на цей сектор ринку страхування життя, через зменшення кількості професійних компаній зі страхування життя та зростання цього ринку.

Однак, незважаючи на невдачі, великі компанії продовжують роботу в цьому напрямку і досягають хороших результатів. Це чудовий приклад того, що можна зробити - так працює СК «ТАС», яка навіть в умовах поточної кризи досягне зростання основних показників діяльності та запропонує широкий спектр страхових продуктів у простий спосіб. Загалом можна сказати, що український ринок страхування життя перебуває під впливом системи тривожних факторів, які діють у цій сфері.

Отже, держава має відіграти певну роль у стабілізації ситуації зі страхуванням життя, використовуючи різноманітні стимули та засоби контролю.

Дотримання запропонованих заходів дозволяє знизити вплив негативних факторів на ринок страхування життя в Україні та створити умови для відновлення роботи таким чином на деякий час у короткостроковій та довгостроковій перспективі.

ВИСНОВКИ

Страховання життя – це довгостроковий поліс комплексного страхування, який передбачає захист фінансових інтересів у разі смерті або виживання страхувальника до закінчення терміну дії договору, за певних умов, коли він стає страхувальником. слабкий. Необхідність такого страхового захисту визначається ймовірністю виникнення життєвих ризиків.

Страховання життя має економічний характер, передбачає залучення довгострокових інвестицій в економіку, але воно набуває і соціального аспекту, оскільки виконує завдання, спрямовані на забезпечення безпеки та добробуту населення.

Основними ознаками страхування життя є такі: усі договори страхування життя укладаються на тривалий період часу; ризик настання страхового випадку зростає з віком застрахованої особи; Страховання життя забезпечує не тільки захист від ризику, але й накопичення доходу може бути джерелом фінансування довгострокових інвестицій; Найпоширенішим видом страхування є цінні папери з фіксованим відсотком.

Оскільки витрати на життя і здоров'я не можуть бути кількісно виражені в грошовому виразі, страхова сума визначається за домовленістю між страховиком і застрахованою особою.

Проведені дослідження виявляють причини поганого розвитку вітчизняного ринку страхування життя; щоб вона не була схожа на країну з ринковою економікою. Низька частка премій зі страхування життя у ВВП (0,12% у 2022 році) говорить про те, що ця частина страхового ринку не виконує своїх зобов'язань. Сучасна ситуація характеризується зменшенням кількості страховиків та методів гнучкого управління; Власність приватних страхувальників (до 90%), високий рівень «банківського» страхування (страхування життя кредитора), швидке зростання суми відшкодування.

Водночас, сьогодні не можна не визнати добрих шляхів України у створенні системи страхування життя, здатної захистити права та інтереси

учасників страхових відносин. Особливо добре це показано в динаміці основних показників ринку страхування життя протягом 2018-2021 року, а саме у розмірі страхових доходів і витрат, їх частки в загальних страхових витратах і витратах на страховому ринку в цілому, також є можливість збільшення кількості договорів, укладених із застрахованими особами, на рівні страхових внесків.

Результати діяльності страховиків, які надають послуги зі страхування життя, свідчать, що ситуація в цій сфері значною мірою залежить від макроекономічної стабільності та рівня ділової активності в країні. Було виявлено багато вразливостей, які перешкоджають ефективній розробці, а тому потребують усунення.

Причинами низького розвитку страхування життя є: зменшення доходів населення, нерозвинена система страхування, нестабільне податкове законодавство, коливання валютних курсів, низькі капітальні ресурси страховиків, відсутність державних гарантій отримання страхових премій у разі неплатоспроможності страховика. .

Важливість страхування життя визначає необхідність реформування цього сектору та визначає перспективи розвитку. Підвищенню інтенсивності його роботи в нашій країні сприяють:

- запровадження системи гарантування страхових внесків за договорами страхування життя;
- створення галузевої організації (контори) зі страхування життя; оптимізація податкового законодавства, зокрема запровадження податкових пільг для заохочення страхувальників до страхування життя;
- покращення доступу до державного законодавства та перевірка характеру капіталу страховиків та його структури відповідно до європейських стандартів (адаптація положень Директиви ЄС Solvency II)
- оптимізація структури розподілу коштів, стягнутих із страхувальників;
- впровадження нових страхових продуктів, передових методів управління ризиками;

– підвищення кваліфікаційного рівня працівників страхових компаній тощо.

Передумовою більшого розвитку ринку страхування життя є макроекономічна стабілізація та покращення умов життя населення, що створює умови для посилення інвестиційної діяльності страховиків.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Базилевич В. Д. Новітні тенденції та протиріччя на страховому ринку України / В. Базилевич // Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Економіка. – 2019. – Вип. 133. – С. 5-8.
2. Гаманкова О. О. Страховий ринок України у глобальному страховому просторі / О. О. Гаманкова, В. К. Хлівний // Фінанси України. – 2019. – № 5. – С. 58-67.
3. Залетов О. М. Державне регулювання ринку страхування життя в Україні : автореф. дис. ... канд. екон. наук: 08.00.08 / О. М. Залетов ; Держ. вищ. навч. закл. «Київ. нац. екон. ун-т ім. В. Гетьмана». – К., 2020. – 20 с.
4. Інформація про стан і розвиток страхового ринку України. URL: <http://nfp.gov.ua>.
5. Каракулова І. Фонди гарантування виплат за договорами страхування життя: зарубіжний досвід / І. Каракулова // Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Економіка. – 2019. – Вип. 133. – С. 47-49.
6. Клапків Ю. М. Аналіз інституціонального розвитку ринку страхування життя в Україні / Ю. М. Клапків // Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія: Економічні науки. – №25. – Частина 2. – Херсон, 2017. – С. 131-134.
7. Коваль О. П. Щодо запровадження Фонду гарантування страхових виплат за договорами страхування життя / О. П. Коваль // Фінанси України. – 2014. – № 3. – С. 61-68.
8. Козьма І. І. Сучасний стан розвитку ринку страхування життя в Україні / І. І. Козьма // Науковий вісник Ужгородського університету. Сер. : Економіка. – 2014. Вип. 1. – С. 165-170.
9. Кривицька О. Р. Страхування життя як альтернативне джерело задоволення потреб населення / О. Р. Кривицька // Соціальна економіка. – 2019. – 1. – С. 28-33.

10. Куделя Л. В. Соціально-економічні аспекти розвитку страхування життя в Україні [Електронний ресурс] / Л. В. Куделя // Проблеми і перспективи розвитку банківської системи України : зб. наук. праць / Державний вищий навчальний заклад «Українська академія банківської справи Національного банку України». – Суми, 2006.–Т. 17.С. 293-300.
URL:<http://dspace.uabs.edu.ua/jspui/handle/123456789/480>
11. Кулина Г. М. Сучасні тенденції розвитку страхування життя у світі /М. Кулина // Економічний аналіз. – 2019. – Т. 15(2). – С. 64-70.
12. Лобова О. М. Тенденції страхування життя в Україні / О. М. Лобова, М. Г. Кудря // Фінансові послуги. – 2017. – №2. – С. 27-33.
13. Медвідь Я. Ф. Особливості державного регулювання і нагляду за страховою діяльністю в Україні / Я. Ф. Медвідь // Наше право. – 2013. – № 13. – С.149-152.
14. Методичні рекомендації щодо розрахунку рівня економічної безпеки України : Наказ Мінекономрозвитку України від 29.10.2013 р. № 1277 URL: <http://www.me.gov.ua/Documents/List?lang=uk-UA&tag=MetodichniRekomendatsii>
15. Музика О.М. Стан та тенденції розвитку страхового ринку в Україні / О.М. Музика // Науковий вісник НЛТУ України. – 2019. – Вип. 19.2. – С. 246–255.
16. Нагайчук Н. Г. Інвестиційний потенціал страхового ринку України / Н. Г. Нагайчук // Проблеми і перспективи розвитку банківської системи України. – 2022. – Вип. 38. – С. 205-212.
17. Нечипорук Л. В. Теорія та практика страхового ринку в Україні : монографія / Л. В. Нечипорук. – Харків : Вид-во Нац. ун-ту внутр. справ, 2020. – 300с.
18. Онлайн-журнал про страхування *FORINSURER: Форіншурер – журнал про страхування та InsurTech*. URL: <https://forinsurer.com/ratings/life> (дата звернення: 03.10.2023).
19. Офіційний сайт Державної служби статистики України
URL:<http://www.ukrstat.gov.ua/>

20. Поліщук Є., Маюрченко В. Розвиток ринку страхування життя України та країн Європи. Інвестиції: практика та досвід. 2020. № 24. С. 13. URL: http://www.investplan.com.ua/pdf/24_2020/4.pdf (дата звернення: 27.11.2023).
21. Пономарьова О.Б. Визначення проблем страхового ринку та їх вирішення / А.В. Бодня, М.А. Іванченко, О.Б. Пономарьова // Глобальні та національні проблеми економіки. – 2015. – №5. – URL: <http://global-national.in.ua/archive/5-2015/166.pdf> (дата звернення 01.10.2023)
22. Привалова Олена. Особливості конкуренції на ринку страхування життя / Олена Привалова // Вісник КНТЕУ. – 2020. – №4. – С. 54-62.
23. Приступа Л. А. Страхування життя: сучасні тенденції та перспективи розвитку в Україні / Л. А. Приступа, Т. І. Смалюк, І. Е. Совяк // Причорноморські економічні студії. – 2021. – Вип. 7. – С. 230-234.
24. Про збір та облік єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування : Закон України від 08.07.2010 р. № 2464- URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/2464-17>
25. Про прийняття за основу проекту Закону України про Фонд гарантування страхових виплат за договорами страхування життя : Постанова Верховної Ради України від 08.10.2013 р. № 632-VII
26. Про страхування : Закон України від 07.03.1996 р. № 85/96-ВР URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/85/96-вр>
27. Проект Закону України про Фонд гарантування страхових виплат за договорами страхування життя від 19.02.2013 р. № 2327 URL:http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_2?pf3516=2327&skl=8
28. Радецька О. О. Ринок страхування життя в Україні: проблеми та перспективи розвитку / О. О. Радецька // Вісник Хмельницького національного університету. – 2019. – № 6. – Т. 1. – С. 222-224.
29. Стецюк Т. І. Сутність страхування життя: значення, функції, ризику /І. Стецюк // Наука й економіка. – 2021. – Вип. 1. – С. 154-160.

30. Супрун А. А. Страховий ринок України в умовах системної кризи / А. А. Супрун, В. К. Хлівний // Фінанси України. – 2020. – № 9. – С. 68-75.
31. Татаріна Т. Ринок страхування життя в Україні: проблеми та перспективи розвитку / Т. Татаріна // Наука й економіка. – 2020. – № 2 (18).
32. Фарат О. І. Розвиток ринку страхування життя в Україні в умовах євроінтеграції : автореф. дис. ... канд. екон. наук : 08.00.08 / О. І. Фарат ; Нац. акад. наук України, Ін-т регіон. дослідж. – Л., 2019. – 21 с.
33. Фарат О. Сутність страхування життя та його функції / О. Фарат // Науковий вісник НЛТУ України. – 2018. – Вип. 18.4. – С. 243–249.
34. Фисун І. В. Адаптація програм страхування життя до сучасних умов функціонування ринку освітніх послуг в Україні / І. В. Фисун, А. В. Сорокова // Науковий вісник Полтавського університету економіки і торгівлі. Сер. : Економічні науки. – 2020. – № 2. – С. 338-343.
35. Цуркан І. М. Розвиток ринку страхування життя в контексті забезпечення соціального захисту населення України / І. М. Цуркан, А. О. Добровольський // Економічний простір. – 2021. – № 123. – С. 127-143.
36. Чвертко Л. А. Тенденції розвитку страхування життя в Україні в умовах економічної нестабільності / Л. А. Чвертко // «Сталий розвиток 2030: економічна, соціальна, екологічна та політична складові» : матеріали доповідей міжнародної міждисциплінарної конференції (Грузія, Тбілісі, 2021). – Тбілісі–Львів, 2017.– С.116-121
37. Шірінян Л. Конкурентоспроможність страхового ринку України в сучасних умовах / Л. Шірінян, А. Шірінян // Економіка України. – 2021. – № 7. –37-48.
38. Щодо нарахування ЄСВ за договорами довгострокового страхування життя: Лист ПФУ від 30.03.2011 р. № 6174/03– URL: <https://www.profiwins.com.ua/uk/letters-and-orders/pens/1979-6174.html>
39. Щодо нарахування ЄСВ на суми внесків за договорами довгострокового страхування життя та недержавного пенсійного страхування : Лист Державної фіскальної служби України від 12.05.2016 р. № 10396/6/99-99-13-02-03-14 URL: <https://uteka.ua/ua/publication/O-nachislenii-ESV-na-summy-vznosov-po->

dogovoram-dolgosrochnogo-straxovaniya-zhizni-i-negosudarstvennogo-pensionnogo-straxovaniya

40. Ярошенко С. Л. Проблеми становлення та розвитку страхового ринку життя в Україні / С. Л. Ярошенко, Л. В. Куделя // Формування ринкових відносин в Україні. – № 4. (83). – 2021. – С. 86-93.

41. Directive 2009/138/EC of the European parliament and of the council of 25 November 2009 on the taking-up and pursuit of the business of Insurance and Reinsurance (Solvency II) (recast) (Text with EEA relevance) [Електронний ресурс] // Official journal of the European Union. – 17.12.2009.
URL:<http://eurlex.europa.eu/legalcontent/EN/TXT/PDF>

ДОДАТКИ

Додаток А

Показники	(млн грн)			
	Період			
	I квартал 2020 ¹	I півріччя 2020 ²	9 місяців 2020 ²	2020 рік ^{2,3}
1	2	3	4	5
Кількість зареєстрованих страховиків	225	215	215	210
з них: компанії зі страхування життя	22	20	20	20
Включено компаній до Державного реєстру за квартал	1	1	0	0
Виключено з Державного реєстру за квартал	9	11	0	5
Кількість укладених договорів страхування (тис. од.)	40 530,8	57 899,9	89 434,5	120 576,8
Активи по балансу	65 114,9	61 888,0	61 617,3	64 920,2
Активи, визначені ст. 31 Закону України "Про страхування"	47 390,0	58 764,4	48 085,4	46 191,1
Обсяг сплачених статутних капіталів	10 633,2	9 849,0	10 111,0	9 748,1
Сформовані страхові резерви	31 965,5	28 467,3	29 623,0	34 193,0
Валові страхові премії, з них:	11 548,8	21 018,3	32 967,1	45 175,9
від страховальників-фізичних осіб	5 399,2	10 262,3	16 355,0	22 568,0
від перестраховальників	1 697,6	1 798,1	3 143,1	4 201,8
Валові страхові виплати, з них:	3 749,9	7 043,9	11 131,9	14 853,6
страховальникам-фізичним особам	1 768,5	3 122,8	4 862,4	6 914,4
перестраховальникам	84,3	237,5	365,8	453,0
Рівень валових виплат, %	32,5	33,5	33,8	32,9
Чисті страхові премії (валові страхові премії за мінусом частки страхових премій, які сплачуються перестраховикам-резидентам)	9 668,0	18 716,8	29 271,8	41 163,8
Чисті страхові виплати (валові страхові виплати за мінусом частки страхових виплат, які компенсовані перестраховиками-резидентами)	3 659,0	6 853,7	10 817,8	14 411,6
Рівень чистих виплат, %	37,8	36,6	37,0	35,0
Обсяг страхових платежів, належних перестраховикам	2 765,1	4 230,6	6 403,6	8 487,4
з них: перестраховикам-нерезидентам	884,2	1 929,1	2 708,3	3 652,6

Додаток Б

№ з/п	Показники	(млн грн)			
		Період			
		I квартал 2021	I півріччя 2021 ¹	9 місяців 2021 ¹	2021 рік ^{1,2}
1	2	3	4	5	6
1	Кількість зареєстрованих страхових компаній, на кінець періоду, одиниць, із них:	208	181	169	155
2	компанії зі страхування життя	20	19	17	13
3	Кількість страхових компаній, що надали звітність, на кінець періоду, одиниць	178	166	157	133
4	Включено компаній до Державного реєстру за квартал	0	0	0	0
5	Виключено з Державного реєстру за квартал	2	27	12	14
6	Кількість укладених договорів страхування, за період, тис. одиниць	29 248,8	62 769,5	99 940,0	131 561,9
7	Активи за балансом	64 266,2	65 178,3	65 635,6	64 209,2
8	Активи, визначені статтею 31 Закону України "Про страхування"	46 201,1	45 995,0	46 898,7	47 159,2
9	Обсяг сплачених статутних капіталів	9 364,6	8 965,8	8 794,8	7 923,7
10	Сформовані страхові резерви	34 210,7	35 027,5	35 642,8	36 555,7
11	Валові страхові премії, з них:	12 040,5	24 779,8	38 070,6	49 708,0
12	від страхувальників – фізичних осіб	6 199,3	12 943,7	20 415,4	27 912,0
13	від перестраховальників	931,4	1 646,2	2 354,6	1 890,6
14	Валові страхові виплати, з них:	4 378,4	8 703,3	13 427,7	17 958,3
15	страхувальникам – фізичним особам	2 115,3	4 226,5	6 430,7	8 919,7
16	перестраховальникам	58,4	136,6	222,4	341,1
17	Рівень валових виплат, відсотки	36,4	35,1	35,3	36,1
18	Чисті страхові премії (валові страхові премії за мінусом частки страхових премій, які сплачуються перестраховикам-резидентам)	11 118,3	23 479,7	35 253,0	45 987,3
19	Чисті страхові виплати (валові страхові виплати за мінусом частки страхових виплат, які компенсовані перестраховиками-резидентами)	4 301,7	8 552,1	13 215,7	17 671,0
20	Рівень чистих виплат, відсотки	38,7	36,4	37,5	38,4
21	Обсяг страхових платежів, належних перестраховикам, із них:	2 286,5	4 660,8	6 722,3	8 623,0
22	перестраховикам-нерезидентам	1 169,0	2 728,7	3 904,7	4 902,3

Додаток В

№ з/п	Показники	(млн грн)			
		Період			
		I квартал 2022	I півріччя 2022	9 місяців 2022 ²	2022 рік ^{1,2}
1	2	3	4	5	6
6	Кількість укладених договорів страхування, за період, тис. одиниць	20 102,1	39 705,4	60 380,3	88 102,0
7	Активи за балансом	64 573,3	65 904,4	70 869,0	70 338,1
8	Активи, визначені статтею 31 Закону України "Про страхування"	47 158,7	49 269,4	53 825,0	54 123,5
9	Обсяг сплачених статутних капіталів	8 279,2	8 212,2	8 005,4	6 716,8
10	Сформовані страхові резерви	36 382,7	36 502,4	39 794,0	41 055,0
11	Валові страхові премії, з них:	9 680,2	17 656,4	28 573,7	39 615,7
12	від страховальників – фізичних осіб	5 772,7	10 796,1	17 586,9	24 590,9
13	від перестраховальників	353,8	574,5	885,2	1 123,4
14	Валові страхові виплати, з них:	3 180,4	6 016,4	9 502,3	13 001,4
15	страховальникам – фізичним особам	1 826,3	3 363,6	5 135,6	7 028,4
16	перестраховальникам	33,7	98,6	144,3	176,8
17	Рівень валових виплат, відсотки	32,9	34,1	33,3	32,8
18	Чисті страхові премії (валові страхові премії за мінусом частки страхових премій, які сплачуються перестраховикам-резидентам)	9 338,4	17 170,1	27 703,0	38 550,7
19	Чисті страхові виплати (валові страхові виплати за мінусом частки страхових виплат, які компенсовані перестраховиками-резидентами)	3 145,8	5 912,5	9 349,6	12 810,8
20	Рівень чистих виплат, відсотки	33,7	34,4	33,7	33,2
21	Обсяг страхових платежів, належних перестраховикам, із них:	1 310,8	2 233,6	3 425,7	4 168,6
22	перестраховикам-нерезидентам	969,0	1 747,3	2 555,1	3 103,6

Додаток Г

ЗВІТ ПРО ДОХОДИ ТА ВИТРАТИ СТРАХОВИКА ЗА 2020 РІК ^{1,3}						
(млн грн)						
Код показника	Назва показника	Усього	I квартал ²	II квартал	III квартал	IV квартал
1	2	3	4	5	6	7
	I. Визначення доходу від реалізації послуг з видів страхування, інших, ніж страхування життя					
010	Страхові платежі (премії, внески), усього	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
011	від філій	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
012	від страховальників – фізичних осіб	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
013	від перестраховальників	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
014	із них від перестраховальників-нерезидентів	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
020	Частки страхових платежів (премії, внесків), належні перестраховикам	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
021	у тому числі перестраховикам-нерезидентам	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
030	Резерви незароблених премій та залишки страхових платежів з державного обов'язкового страхування на початок звітного періоду	X	0,0	0,0	0,0	0,0
040	Резерви незароблених премій та залишки страхових платежів з державного обов'язкового страхування на кінець звітного періоду	X	0,0	0,0	0,0	0,0
050	Частка перестраховиків у резервах незароблених премій на початок звітного періоду	X	0,0	0,0	0,0	0,0
060	Частка перестраховиків у резервах незароблених премій на кінець звітного періоду	X	0,0	0,0	0,0	0,0
070	Дохід від реалізації послуг з видів страхування, інших, ніж страхування життя (зароблені страхові платежі), 010-020+030-040-050+060	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
	II. Визначення доходу від реалізації послуг із страхування життя					
080	Страхові платежі (премії, внески)	5 018,5	1 253,2	1 040,7	1 275,5	1 449,0
090	Частки страхових платежів (премії, внесків), належні перестраховикам	136,7	43,9	30,4	25,6	36,8
091	у тому числі перестраховиками-нерезидентами	136,6	43,9	28,9	27,1	36,8
100	Дохід від реалізації послуг зі страхування життя 080-090-140+280	3 243,4	1 094,1	369,9	789,2	990,2
	III. Дохід від надання послуг для інших страховиків та інших послуг (виконання робіт)					
110	Дохід від надання послуг для інших страховиків	0,8	0,2	0,2	0,2	0,2
111	у тому числі суми агентських винагород	0,8	0,0	0,4	0,2	0,2
112	із яких ті, що отримуються від страховиків, які здійснюють страхування життя	0,8	0,2	0,2	0,2	0,2
120	дохід від надання послуг (виконання робіт), що безпосередньо пов'язані із видами діяльності, зазначеними у статті 2 Закону України "Про страхування"	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
	IV. Інші операційні доходи, інші та надзвичайні доходи					
130	Суми, що повертаються із технічних резервів, інших, ніж резерви незароблених премій	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
140	Суми, що повертаються з резервів із страхування життя	1 145,1	300,9	262,9	223,6	357,7
141	Суми, що повертаються з резерву належних виплат страхових сум	9,5	3,5	5,1	-0,5	1,4
142	Суми інвестиційного доходу, одержаного страховиком від розміщення коштів резервів страхування життя, що належить страховику	369,4	95,5	99,8	104,8	69,3
150	Частки страхових виплат і відшкодувань, компенсовані перестраховиками	61,5	17,5	10,4	14,8	18,8
151	із них перестраховиками - нерезидентами	61,5	17,5	10,4	14,8	18,8
160	Частки викупних сум, що компенсуються перестраховиками	2,8	0,0	1,8	-1,8	2,8
170	Суми, що повертаються із централізованих страхових резервних фондів	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0

Продовження Додатку Г

190	Суми отриманих комісійних винагород за перестрахування	11,3	3,2	2,3	2,3	3,6
191	в яких суми комісійних винагород за перестрахування, компенсовані перестраховиками-нерезидентами	11,3	3,2	2,3	2,3	3,6
200	Інші операційні доходи	332,3	224,9	-0,7	81,2	26,8
210	Фінансові доходи	1 284,1	344,6	327,7	315,6	296,2
211	у тому числі доходи від участі в капіталі	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
212	доходи за облігаціями	768,8	185,2	176,8	201,5	205,3
213	доходи від депозитів	507,5	159,3	140,7	123,5	84,0
214	дивіденди за акціями	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
220	Інші доходи	610,8	320,2	-43,1	245,8	87,9
230	Надзвичайні доходи	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
	V. Страхові виплати і страхові відшкодування та викупні суми					
240	Страхові виплати та страхові відшкодування	649,6	146,0	131,8	160,4	211,4
241	у тому числі, що здійснюються за договорами страхування, термін дії яких на дату прийняття рішення про здійснення страхової виплати/страхового відшкодування закінчився	238,1	53,8	50,1	56,7	77,5
250	Виплати викупних сум	175,3	41,0	40,8	48,4	45,1
	VI. Операційні витрати, інші та надзвичайні витрати					
260	Відрахування у технічні резерви, інші, ніж резерви незароблених премій	0,0	1,6	-1,6	0,0	0,0
270	Відрахування у резерв катастроф з обов'язкового страхування цивільної відповідальності за ядерну шкodu	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
280	Відрахування у резерви із страхування життя	876,5	185,6	690,9	-417,9	418,0
281	Відрахування до резерву належних виплат страхових сум	56,8	21,8	19,1	-14,8	30,7
282	Сума відрахувань у резерв зі страхування життя за рахунок частини інвестиційного доходу, одержаного від розміщення коштів резервів страхування життя	380,4	28,3	178,4	-112,0	285,7
290	Відрахування у централізовані страхові резервні фонди	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
300	Витрати, пов'язані з укладанням та пролонгацією договорів страхування (аквізційні витрати)	2 654,3	732,6	552,9	721,8	647,0
301	у тому числі на агентські винагороди	2 579,7	731,9	552,6	664,3	630,8
302	із яких страховиками-нерезидентами	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
310	Витрати, пов'язані з укладанням та пролонгацією договорів перестрахування	1,1	0,2	-0,2	0,7	0,3
311	у тому числі на винагороди брокерам	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
312	із яких брокерами-нерезидентами	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
313	на комісійні винагороди перестраховальникам	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
314	із яких перестраховальниками-нерезидентами	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
320	Витрати, пов'язані з регулюванням страхових випадків (ліквідаційні витрати), які сталися у звітному періоді	1,1	0,3	0,3	0,2	0,3
321	у тому числі на оплату судових затрат	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
322	на оплату експертних (оцінних) робіт	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
323	із яких на оплату послуг аварійних комісарів	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
324	на оплату послуг установ асітансу*	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
325	із яких на оплату послуг установ асітансу-нерезидентів	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
330	Витрати, що здійснюються у зв'язку з регулюванням страхових випадків (ліквідаційні витрати), які сталися в попередніх звітних періодах	0,0	25,9	-25,9	0,0	0,0
331	у тому числі на оплату судових затрат	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
332	на оплату експертних (оцінних) робіт	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
333	із яких на оплату послуг аварійних комісарів	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
334	на оплату послуг установ асітансу	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
335	із яких на оплату послуг установ асітансу-нерезидентів	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
340	Інші витрати, що належать до собівартості реалізованих послуг	13,8	3,9	4,2	4,1	1,7
350	Інші адміністративні витрати	411,8	103,8	84,3	108,4	115,3
360	Інші витрати на збут послуг	244,3	40,8	76,2	53,9	73,3
361	у тому числі витрати на рекламу та маркетинг	18,1	6,6	3,2	0,0	8,4
370	Інші операційні витрати	227,2	72,4	57,5	21,1	76,2
380	Фінансові витрати	16,4	5,3	0,8	2,7	7,7
381	у тому числі втрати від участі в капіталі	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
382	проценти за користування кредитами	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
383	проценти за облігаціями випущеними	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
390	Інші витрати	311,7	35,5	44,0	139,5	92,7
400	Надзвичайні витрати	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
	VII. Фінансові результати звичайної діяльності та надзвичайних подій (до оподаткування)					
410	Результат основної діяльності	-957,5	-391,8	-94,2	-251,9	-219,6
420	Результат фінансових операцій	1 267,8	339,3	326,9	312,8	288,7
421	у тому числі від участі в капіталі	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
430	Результат іншої звичайної діяльності	299,0	284,7	-87,3	109,0	-7,5
440	Результат надзвичайних подій	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
	VIII. Податки на прибуток від звичайної діяльності та на прибуток від надзвичайних подій					
450	Податок на прибуток від звичайної діяльності	181,9	58,0	39,9	46,4	37,6
451	у тому числі на валові доходи від діяльності з видів страхування, інших, ніж страхування життя	1,6	7,8	1,9	3,4	-11,5
452	на валові доходи від діяльності із страхування життя	127,2	33,8	28,9	31,6	32,9
453	на операції з перестраховиками - нерезидентами	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
460	Податки на прибуток від надзвичайних подій	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
	IX. Чистий:					
470	Прибуток	434,3	178,4	106,2	120,0	29,7
480	Збиток	45,6	-4,1	4,6	0,6	44,5

Додаток Г

УМОВИ ДОХОДУ ІЗ ВИДІВ СТРАХУВАННЯ ЖИТТЯ

(млн грн)

Код показника	Назва показника	Усього	I квартал	II квартал ¹	III квартал ¹	IV квартал ¹
1	2	3	4	5	6	7
	I. Визначення доходу від реалізації послуг з видів страхування, інших, ніж страхування життя					
010	Страхові платежі (премії, внески), усього	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
011	від філій	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
012	від страховальників – фізичних осіб	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
013	від перестраховальників	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
014	із них від перестраховальників-нерезидентів	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
020	Частки страхових платежів (премії, внесків), належні перестраховикам	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
021	у тому числі перестраховикам-нерезидентам	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
030	Резерви незароблених премій та залишки страхових платежів з державного обов'язкового страхування на початок звітного періоду	X	0,0	0,0	0,0	0,0
040	Резерви незароблених премій та залишки страхових платежів з державного обов'язкового страхування на кінець звітного періоду	X	0,0	0,0	0,0	0,0
050	Частка перестраховиків у резервах незароблених премій на початок звітного періоду	X	0,0	0,0	0,0	0,0
060	Частка перестраховиків у резервах незароблених премій на кінець звітного періоду	X	0,0	0,0	0,0	0,0
070	Дохід від реалізації послуг з видів страхування, інших, ніж страхування життя (зароблені страхові платежі), 010-020+030-040-050+060	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
	II. Визначення доходу від реалізації послуг із страхування життя					
080	Страхові платежі (премії, внески)	5 882,0	1 333,8	1 366,2	1 483,5	1 698,5
090	Частки страхових платежів (премії, внесків), належні перестраховикам	130,2	30,8	29,3	29,4	40,7
091	у тому числі перестраховиками-нерезидентами	130,2	30,8	29,3	29,4	40,7
100	Дохід від реалізації послуг зі страхування життя 080-090-140+280	4 248,4	984,4	1 040,1	1 232,4	991,5
	III. Дохід від надання послуг для інших страховиків та інших послуг (виконання робіт)					
110	Дохід від надання послуг для інших страховиків	0,5	0,2	0,2	0,1	0,0
111	у тому числі суми агентських винагород	0,5	0,2	0,2	0,1	0,0
112	із яких ті, що отримуються від страховиків, які здійснюють страхування життя	0,5	0,2	0,2	0,1	0,0
120	Дохід від надання послуг (виконання робіт), що безпосередньо пов'язані із видами діяльності, зазначеними у статті 2 Закону України "Про"	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
	IV. Інші операційні доходи, інші та надзвичайні доходи					
130	Суми, що повертаються із технічних резервів, інших, ніж резерви незароблених премій	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
140	Суми, що повертаються з резервів із страхування життя	1 764,6	285,0	333,8	398,3	747,6
141	Суми, що повертаються з резерву належних виплат страхових сум	114,0	14,0	25,7	10,0	64,3
142	Суми інвестиційного доходу, одержаного страховиком від розміщення коштів резервів страхування життя, що належить страховику	479,5	88,1	93,1	98,0	200,3
150	Частки страхових виплат і відшкодувань, компенсовані перестраховиками	73,1	16,8	21,3	17,0	18,0
151	із них перестраховиками - нерезидентами	73,1	16,8	21,3	17,0	18,0
160	Частки викупних сум, що компенсуються перестраховиками	2,0	0,6	0,7	0,4	0,3

Продовження Додаток Г

170	Суми, що повертаються в централізованих страхових резервних фондах	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
180	Суми, що отримуються в результаті реалізації переданого страховальником або іншою особою права вимоги до особи, відповідальної за заподіяні збитки	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
190	Суми отриманих комісійних винагород за перестрахування	5,9	2,4	1,5	1,4	0,6
31	із яких суми комісійних винагород за перестрахування, компенсовані перестраховиками-нерезидентами	5,9	2,4	1,5	1,4	0,6
200	Інші операційні доходи	328,8	208,2	27,4	49,0	44,2
210	Фінансові доходи	1 272,6	302,1	316,1	324,4	330,0
211	у тому числі доходи від участі в капіталі	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
212	доходи за облігаціями	953,3	219,7	228,4	243,5	261,7
213	доходи від депозитів	318,2	76,0	93,7	80,8	67,8
214	дивіденди за акціями	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
220	Інші доходи	450,9	103,1	124,6	87,7	135,6
230	Надзвичайні доходи	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
V. Страхові виплати і страхові відшкодування та викупні суми						
240	Страхові виплати та страхові відшкодування	828,7	184,4	191,6	207,1	245,6
241	у тому числі, що здійснюються за договорами страхування, термін дії яких на дату прийняття рішення про здійснення страхової виплати/страхового відшкодування закінчився	256,4	55,1	55,1	61,7	84,6
250	Виплати викупних сум	180,6	40,8	42,6	50,4	46,8
VI. Операційні витрати, інші та надзвичайні витрати						
260	Відрахування у технічні резерви, інші, ніж резерви незароблених премій	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
270	Відрахування у резерв катастроф з обов'язкового страхування цивільної відповідальності за ядерну шкоду	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
280	Відрахування у резерви із страхування життя	3 393,8	371,1	886,4	781,5	1 354,7
281	Відрахування до резерву належних виплат страхових сум	179,1	25,4	33,6	22,5	97,6
282	Сума відрахувань у резерв зі страхування життя за рахунок частини інвестиційного доходу, одержаного від розміщення коштів резервів страхування життя	459,0	86,0	93,8	89,2	189,9
290	Відрахування у централізовані страхові резервні фонди	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
300	Витрати, пов'язані з укладанням та пролонгацією договорів страхування (аквізційні витрати)	2 975,3	681,0	721,9	747,5	825,0
301	у тому числі на агентські винагороди	2 906,1	667,7	702,4	730,8	805,2
302	із яких страховиками-нерезидентами	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
310	Витрати, пов'язані з укладанням та пролонгацією договорів перестрахування	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
311	у тому числі на винагороди брокерам	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
312	із яких брокерами-нерезидентами	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
313	на комісійні винагороди перестраховальникам	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
314	із яких перестраховальниками-нерезидентами	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
320	Витрати, пов'язані з регулюванням страхових випадків (ліквідаційні витрати), які сталися у звітному періоді	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
321	у тому числі на оплату судових затрат	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
322	на оплату експертних (оцінних) робіт	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
323	із яких на оплату послуг аварійних комісарів	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
324	на оплату послуг установ асистансу*	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
325	із яких на оплату послуг установ асистансу-нерезидентів	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
330	Витрати, що здійснюються у зв'язку з регулюванням страхових випадків (ліквідаційні витрати), які сталися в попередніх звітних періодах	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
331	у тому числі на оплату судових затрат	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
332	на оплату експертних (оцінних) робіт	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
333	із яких на оплату послуг аварійних комісарів	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
334	на оплату послуг установ асистансу	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
335	із яких на оплату послуг установ асистансу-нерезидентів	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
340	Інші витрати, що належать до собівартості реалізованих послуг	15,6	5,2	5,7	3,9	0,9
350	Інші адміністративні витрати	491,1	117,6	108,6	112,2	152,7
360	Інші витрати на збут послуг	147,6	34,2	43,0	38,8	31,7
361	у тому числі витрати на рекламу та маркетинг	31,4	4,4	3,8	4,8	18,4
370	Інші операційні витрати	411,5	249,5	50,5	95,8	15,7
380	Фінансові витрати	26,2	7,1	6,7	4,5	7,9
381	у тому числі втрати від участі в капіталі	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
382	проценти за користування кредитами	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
383	проценти за облігаціями випущеними	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
390	Інші витрати	523,8	128,0	177,8	127,1	90,9
400	Надзвичайні витрати	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
VII. Фінансові результати звичайної діяльності та надзвичайних подій (до оподаткування)						
410	Результат основної діяльності	-231,4	-160,9	-94,6	150,2	-126,2
420	Результат фінансових операцій	1 247,1	295,0	309,4	319,9	322,8
421	у тому числі від участі в капіталі	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
430	Результат іншої звичайної діяльності	-80,3	-24,9	-53,2	-39,4	37,2
440	Результат надзвичайних подій	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
VIII. Податки на прибуток від звичайної діяльності та на прибуток від надзвичайних подій						
450	Податок на прибуток від звичайної діяльності	171,5	36,2	45,9	41,4	48,0
451	у тому числі на валові доходи від діяльності з видів страхування, інших, ніж страхування життя	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
452	на валові доходи від діяльності із страхування життя	118,7	30,5	33,2	29,5	25,5
453	на операції з перестраховиками - нерезидентами	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
460	Податки на прибуток від надзвичайних подій	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
IX. Чистий:						
470	Прибуток	330,7	77,4	119,6	83,8	50,0
480	Збиток	5,1	4,9	3,9	-3,5	-0,2

Додаток Д

(млн грн)						
Код показника	Назва показника	Усього ¹	I квартал	II квартал	III квартал	IV квартал ¹
1	2	3	4	5	6	7
	I. Визначення доходу від реалізації послуг з видів страхування, інших, ніж страхування життя					
010	Страхові платежі (премії, внески), усього	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
011	від філій	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
012	від страховальників – фізичних осіб	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
013	від перестраховальників	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
014	із них від перестраховальників-нерезидентів	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
020	Частки страхових платежів (премії, внесків), належні перестраховикам	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
021	у тому числі перестраховикам-нерезидентам	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
030	Резерви незароблених премій та залишки страхових платежів з державного обов'язкового страхування на початок звітної періоду	X	0,0	0,0	0,0	0,0
040	Резерви незароблених премій та залишки страхових платежів з державного обов'язкового страхування на кінець звітної періоду	X	0,0	0,0	0,0	0,0
050	Частка перестраховиків у резервах незароблених премій на початок звітної періоду	X	0,0	0,0	0,0	0,0
060	Частка перестраховиків у резервах незароблених премій на кінець звітної періоду	X	0,0	0,0	0,0	0,0
070	Дохід від реалізації послуг з видів страхування, інших, ніж страхування життя (зароблені страхові платежі), 010-020+030-040-050+060	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
	II. Визначення доходу від реалізації послуг із страхування життя					
080	Страхові платежі (премії, внески)	4 854,2	1 304,0	953,4	1 217,6	1 379,1
090	Частки страхових платежів (премії, внесків), належні перестраховикам	116,5	34,0	26,6	19,6	36,2
091	у тому числі перестраховиками-нерезидентами	116,5	34,0	26,6	19,6	36,2
100	Дохід від реалізації послуг зі страхування життя 080-90-140+280	3 087,1	852,1	698,7	373,3	1 163,1
	III. Дохід від надання послуг для інших страховиків та інших послуг (виконання робіт)					
110	Дохід від надання послуг для інших страховиків	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
111	у тому числі суми агентських винагород	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
112	із яких ті, що отримуються від страховиків, які здійснюють страхування життя	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
120	Дохід від надання послуг (виконання робіт), що безпосередньо пов'язані із видами діяльності, зазначеними у статті 2 Закону України "Про"	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
	IV. Інші операційні доходи, інші та надзвичайні доходи					
130	Суми, що повертаються із технічних резервів, інших, ніж резерви незароблених премій	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
140	Суми, що повертаються з резервів із страхування життя	2 601,5	468,3	657,6	619,7	855,9
141	Суми, що повертаються з резерву належних виплат страхових сум	452,8	26,4	18,9	20,0	387,4
142	Суми інвестиційного доходу, одержаного страховиком від розміщення коштів резервів страхування життя, що належить страховику	550,3	111,3	113,3	118,7	207,0
150	Частки страхових виплат і відшкодувань, компенсовані перестраховиками	58,7	11,1	13,9	17,8	15,9
151	із них перестраховиками - нерезидентами	58,7	11,1	13,9	17,8	15,9
160	Частки викупних сум, що компенсуються перестраховиками	0,4	0,3	0,1	0,0	0,0
170	Суми, що повертаються із централізованих страхових резервних фондів	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0

Продовження Додаток Д

180	Суми, що отримуються в результаті реалізації переданого страховальником або іншою особою права вимоги до особи, відповідальності за заподіяні збитки	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
190	Суми отриманих комісійних винагород за перестрахування	5,6	2,1	2,2	1,3	0,1
191	із яких суми комісійних винагород за перестрахування, компенсовані перестраховиками-нерезидентами	5,6	2,1	2,2	1,3	0,1
200	Інші операційні доходи	671,5	77,8	16,1	275,7	301,9
210	Фінансові доходи	1 689,0	416,9	370,2	524,1	377,8
211	у тому числі доходи від участі в капіталі	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
212	доходи за облігаціями	1 178,5	277,9	256,9	270,2	373,5
213	доходи від депозитів	511,4	139,0	113,3	251,1	8,0
214	дивіденди за акціями	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
220	Інші доходи	941,1	159,3	65,3	512,0	204,4
230	Надзвичайні доходи	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
V. Страхові виплати і страхові відшкодування та викупні суми						
240	Страхові виплати та страхові відшкодування	884,8	175,3	184,0	257,0	268,5
241	у тому числі, що здійснюються за договорами страхування, термін дії яких на дату прийняття рішення про здійснення страхової виплати/страхового відшкодування закінчився	292,2	55,8	58,0	85,2	93,2
250	Виплати викупних сум	262,7	37,3	72,0	79,0	74,3
VI. Операційні витрати, інші та надзвичайні витрати						
260	Відрахування у технічні резерви, інші, ніж резерви незароблених премій	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
270	Відрахування у резерв катастроф з обов'язкового страхування цивільної відповідальності за ядерну шкоду	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
280	Відрахування у резерви із страхування життя	4 671,3	1 070,7	858,5	1 753,6	988,5
281	Відрахування до резерву належних виплат страхових сум	634,2	59,8	48,4	81,8	444,2
282	Сума відрахувань у резерв зі страхування життя за рахунок частини інвестиційного доходу, одержаного від розміщення коштів резервів страхування життя	410,3	96,5	40,0	161,7	112,1
290	Відрахування у централізовані страхові резервні фонди	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
300	Витрати, пов'язані з укладанням та пролонгацією договорів страхування (аквізційні витрати)	1 844,7	564,2	349,1	475,3	456,1
301	у тому числі на агентські винагороди	1 795,3	551,2	344,4	466,5	433,2
302	із яких страховиками-нерезидентами	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
310	Витрати, пов'язані з укладанням та пролонгацією договорів перестрахування	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
311	у тому числі на винагороди брокерам	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
312	із яких брокерами-нерезидентами	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
313	на комісійні винагороди перестраховальникам	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
314	із яких перестраховальниками-нерезидентами	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
320	Витрати, пов'язані з регулюванням страхових випадків (ліквідаційні витрати), які сталися у звітному періоді	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
321	у тому числі на оплату судових затрат	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
322	на оплату експертних (оцінних) робіт	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
323	із яких на оплату послуг аварійних комісарів	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
324	на оплату послуг установ асистансу*	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
325	із яких на оплату послуг установ асистансу-нерезидентів	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
330	Витрати, що здійснюються у зв'язку з регулюванням страхових випадків (ліквідаційні витрати), які сталися в попередніх звітних періодах	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
331	у тому числі на оплату судових затрат	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
332	на оплату експертних (оцінних) робіт	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
333	із яких на оплату послуг аварійних комісарів	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
334	на оплату послуг установ асистансу	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
335	із яких на оплату послуг установ асистансу-нерезидентів	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
340	Інші витрати, що належать до собівартості реалізованих послуг	6,9	2,5	1,3	1,6	1,6
350	Інші адміністративні витрати	479,0	112,1	115,3	101,5	150,2
360	Інші витрати на збут послуг	120,9	25,0	23,6	32,2	40,1
361	у тому числі витрати на рекламу та маркетинг	20,6	1,1	1,5	5,6	12,4
370	Інші операційні витрати	603,9	113,0	62,7	241,7	186,5
380	Фінансові витрати	25,4	6,1	5,5	7,8	6,0
381	у тому числі втрати від участі в капіталі	0,6	0,0	0,0	0,0	0,6
382	проценти за користування кредитами	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
383	проценти за облігаціями випущеними	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
390	Інші витрати	725,7	99,2	62,6	29,8	534,1
400	Надзвичайні витрати	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
VII. Фінансові результати звичайної діяльності та надзвичайних подій (до оподаткування)						
410	Результат основної діяльності	-1 335,0	-336,0	-249,9	-830,8	81,7
420	Результат фінансових операцій	1 668,0	420,7	361,5	509,7	376,2
421	у тому числі від участі в капіталі	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
430	Результат іншої звичайної діяльності	215,9	61,3	4,5	482,8	-332,6
440	Результат надзвичайних подій	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
VIII. Податки на прибуток від звичайної діяльності та на прибуток від надзвичайних подій						
450	Податок на прибуток від звичайної діяльності	159,1	55,4	65,6	62,8	-24,6
451	у тому числі на валові доходи від діяльності з видів страхування, інших, ніж страхування життя	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
452	на валові доходи від діяльності із страхування життя	174,5	43,2	45,4	47,2	38,7
453	на операції з перестраховиками - нерезидентами	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
460	Податки на прибуток від надзвичайних подій	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
IX. Чистий:						
470	Прибуток	574,2	141,4	200,2	138,9	93,6
480	Збиток	256,6	44,3	-8,7	111,4	109,7

Додаток Е

(млн грн)							
Код показника	Назва показника	Усього	За договорами страхування довічної пенсії, страхування ризику настання інвалідності або смерті учасника недержавного пенсійного фонду	За договорами страхування, якими передбачено досягнення застрахованою особою визначеного договором пенсійного віку	За іншими договорами накопичувального страхування	За договорами страхування життя лише на випадок смерті	За іншими договорами страхування життя
1	2	3	4	5	6	7	8
010	Валові надходження страхових платежів (премій, внесків)	5 018,5	0,0	76,1	3 133,5	270,7	1 538,2
	Чисті страхові премії (валові страхові премії за мінусом частки страхових премій, які сплачуються перестраховиком-резидентом)	5 018,5	0,0	76,1	3 133,5	270,7	1 538,2
	Чисті страхові виплати (валові страхові виплати за мінусом частки страхових виплат, які компенсовані перестраховиками-резидентами)	Час	0,0	2,2	539,1	4,3	104,0
011	від резидентів	5 012,9	0,0	76,0	3 130,1	270,7	1 536,2
012	у тому числі: від страхувальників - фізичних осіб;	4 849,9	0,0	74,3	3 094,9	256,5	1 424,2
013	від страхувальників-юридичних осіб (крім перестраховальників);	163,0	0,0	1,6	35,3	14,2	111,9
014	від перестраховальників	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
015	від нерезидентів	5,6	0,0	0,1	3,4	0,0	2,0
016	у тому числі: від страхувальників - фізичних осіб;	3,7	0,0	0,1	3,4	0,0	0,2
017	від страхувальників-юридичних осіб (крім перестраховальників);	1,9	0,0	0,0	0,0	0,0	1,9
018	від перестраховальників	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
020	Частки страхових платежів (премій, внесків), що сплачуються перестраховиком	136,7	0,0	0,0	77,2	3,4	56,1
021	у тому числі перестраховиком – нерезидентом	136,6	0,0	0,0	77,2	3,4	56,0
030	Резерви із страхування життя на кінець звітного періоду	12 454,2	0,0	231,7	11 830,0	34,5	358,0
031	у тому числі резерви довгострокових зобов'язань	12 080,7	0,0	230,7	11 506,6	32,4	310,9
040	Величина зміни резервів із страхування життя, у тому числі, яка відповідає:	2 184,1	0,0	70,4	2 221,1	3,3	-110,7
041	інвестиційним доходам, що застосовуються для розрахунку страхових тарифів	320,0	0,0	6,3	313,5	0,0	0,2
042	індексації розмірів страхових сум та (або) страхових виплат за офіційним індексом інфляції	80,2	0,0	0,0	80,2	0,0	0,0
043	частині інвестиційного доходу від розміщення коштів резервів із страхування життя, що залишилась після передбачених статтею 9 Закону України "Про страхування" обов'язкових відрахувань в математичні резерви та вирахувань витрат страховика на ведення справи	585,8	0,0	11,4	568,7	3,3	2,4
044	загальному обсягу збільшення розмірів страхових сум та (або) страхових виплат (бонусів), які визначено за іншими фінансовими результатами діяльності згідно з договорами страхування, що передбачають участь страхувальника у інвестиційному доході страховика	77,1	0,0	0,0	76,3	0,0	0,8
045	величині зміни розмірів страхових сум та (або) страхових виплат за договорами страхування, грошові зобов'язання за якими визначено у вільноконвертованій валюті або розрахункових величинах	150,1	0,0	0,2	149,3	0,1	0,4
050	інвестиційний дохід, що отримується від розміщення коштів резервів із страхування життя	1 108,4	0,0	20,8	1 078,6	4,3	4,7
051	у тому числі направлений на збільшення резервів із страхування життя	895,9	0,0	17,7	872,2	3,4	2,6

Продовження Додаток Е

060	Частка перестраховиків у резервах із страхування життя на кінець звітного періоду	349,4	0,0	0,0	320,6	1,6	27,2
061	у тому числі у резервах довгострокових зобов'язань (математичних резервах)	303,3	0,0	0,0	293,9	1,6	7,8
062	частка перестраховиків-нерезидентів	349,4	0,0	0,0	320,6	1,6	27,2
070	Кількість страхових випадків, за якими прийнято рішення про здійснення страхових виплат	53 230	0	830	37 149	660	14 591
080	Страхові виплати	608,5	0,0	0,5	499,7	4,3	104,0
081	резидентам	606,3	0,0	0,5	497,7	4,3	103,9
082	у тому числі: фізичним особам;	582,9	0,0	0,5	489,5	3,2	89,7
083	юридичним особам (крім перестраховальників);	23,4	0,0	0,0	8,2	1,1	14,2
084	перестраховальникам.	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
085	нерезидентам	2,1	0,0	0,0	2,0	0,0	0,1
086	у тому числі: фізичним особам;	2,1	0,0	0,0	2,0	0,0	0,1
087	юридичним особам (крім перестраховальників);	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
088	перестраховальникам	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
090	Страхові виплати у вигляді анuitетів	41,1	0,0	1,7	39,4	0,0	0,0
100	Виплати викупних сум	175,3	0,0	1,5	173,3	0,0	0,4
101	у тому числі перестраховальникам	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
102	із яких перестраховальникам-нерезидентам	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
130	Частки страхових виплат, що отримуються від перестраховиків	61,5	0,0	0,0	26,9	1,2	33,5
131	у тому числі від перестраховиків-нерезидентів	61,5	0,0	0,0	26,9	1,2	33,5
140	Частки викупних сум, що отримуються від перестраховиків	2,8	0,0	0,0	2,8	0,0	0,0
141	у тому числі від перестраховиків-нерезидентів	2,8	0,0	0,0	2,8	0,0	0,0
150	Максимальна страхова виплата, здійснена за окремим страховим випадком	4,0	0,0	0,1	1,2	1,2	4,0
160	Витрати, пов'язані з укладанням та пролонгацією договорів страхування (аквізиторські витрати)	2 654,3	0,0	27,0	1 189,1	237,3	1 200,9
161	у тому числі: на агентські винагороди	2 579,7	0,0	27,0	1 126,1	236,8	1 189,7
162	із яких страховикам-нерезидентам	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
170	Витрати, пов'язані з укладанням та пролонгацією договорів страхування	1,1	0,0	0,1	0,6	0,0	0,3
171	у тому числі: на винагороди брокерам	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
172	із яких брокерам-нерезидентам	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
173	на комісійні винагороди перестраховальникам	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
174	із яких перестраховальникам-нерезидентам	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
180	Витрати, пов'язані з регулюванням страхових випадків (ліквідаційні витрати), які сталися в звітному періоді	1,1	0,0	0,0	0,5	0,0	0,6
181	у тому числі на оплату судових затрат	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
182	на оплату експертних (оцінних) робіт	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
183	на оплату послуг установ асітансу	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
184	із яких на оплату послуг установ асітансу - нерезидентів	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
190	Витрати, що здійснюються у зв'язку з регулюванням страхових випадків (ліквідаційні витрати), які сталися в попередніх звітних періодах	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
191	у тому числі на оплату судових затрат	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
192	на оплату експертних (оцінних) робіт	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
193	на оплату послуг установ асітансу	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
195	із яких на оплату послуг установ асітансу – нерезидентів	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
200	Кількість договорів страхування, укладених протягом звітного періоду	5 033 304	0	2 026	284 729	128 406	4 618 143
201	у тому числі укладених на користь страхувальників	5 033 304	0	2 026	284 729	128 406	4 618 143
210	Кількість фізичних осіб, застрахованих упродовж звітного періоду	4 659 469	0	2 047	167 933	106 542	4 382 947
220	Кількість фізичних осіб, застрахованих на кінець звітного періоду	5 899 277	0	46 209	1 435 364	353 963	4 063 741
230	Максимальна страхова сума за окремою застрахованою особою	133,8	0,0	0,8	31,7	133,8	97,5
240	Кількість договорів страхування, за якими не виконано страхові зобов'язання у визначений договором страхування термін на кінець звітного періоду	0	0	0	0	0	0

Додаток Є

(млн грн)							
Код показника	Назва показника	Усього	За договорами страхування довільної пенсії, страхування ризику настання інвалідності або смерті учасника недержавного пенсійного фонду	За договорами страхування, якими передбачено досягнення застрахованою особою визначеного договором пенсійного віку	За іншими договорами накопичувального страхування	За договорами страхування життя лише на випадок смерті	За іншими договорами страхування життя
1	2	3	4	5	6	7	8
010	Валові надходження страхових платежів (премій, внесків)	5 882,0	0,0	94,9	3 928,7	323,4	1 534,9
	Чисті страхові премії (валові страхові премії за мінусом частки страхових премій, які сплачуються перестраховикам-резидентам)	5 882,0	0,0	94,9	3 928,7	323,4	1 534,9
	Чисті страхові виплати (валові страхові виплати за мінусом частки страхових виплат, які компенсовані перестраховиками-резидентами)	828,7	0,0	4,9	677,4	13,4	133,0
011	від резидентів	5 874,7	0,0	94,6	3 925,4	323,4	1 531,2
012	у тому числі: від страхувальників - фізичних осіб;	5 723,0	0,0	92,6	3 893,6	300,5	1 436,4
013	від страхувальників-юридичних осіб (крім перестраховальників);	151,6	0,0	2,0	31,8	22,9	94,9
014	від перестраховальників	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
015	від нерезидентів	7,4	0,0	0,3	3,3	0,0	3,7
016	у тому числі: від страхувальників - фізичних осіб;	3,9	0,0	0,3	3,3	0,0	0,3
017	від страхувальників-юридичних осіб (крім перестраховальників);	3,4	0,0	0,0	0,0	0,0	3,4
018	від перестраховальників	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
020	Частки страхових платежів (премій, внесків), що сплачуються перестраховикам	130,2	0,0	0,1	84,8	3,7	41,6
021	у тому числі перестраховикам – нерезидентам	130,2	0,0	0,1	84,8	3,7	41,6
030	Резерви із страхування життя на кінець звітного періоду	14 171,9	0,0	300,1	13 559,3	32,9	279,6
031	у тому числі резерви довгострокових зобов'язань	13 731,5	0,0	298,5	13 169,0	30,4	233,7
040	Величина зміни резервів із страхування життя, у тому числі, яка відповідає:	1 725,0	0,0	67,2	1 736,6	-1,0	-77,8
041	інвестиційним доходам, що застосовуються для розрахунку страхових тарифів	377,8	0,0	8,5	369,0	0,1	0,3
042	індексації розмірів страхових сум та (або) страхових виплат за офіційним індексом інфляції	107,6	0,0	0,0	107,6	0,0	0,0
043	частині інвестиційного доходу від розміщення коштів резервів із страхування життя, що залишилась після передбачених статтею 9 Закону України "Про страхування" обов'язкових відрахувань в математичні резерви та вирахувань витрат страховика на ведення справи	535,8	0,0	11,0	519,8	2,4	2,7
044	загальному обсягу збільшення розмірів страхових сум та (або) страхових виплат (бонусів), які визначено за іншими фінансовими результатами діяльності згідно з договорами страхування, що передбачають участь страхувальника у інвестиційному доході страховика	49,1	0,0	0,0	49,1	0,0	0,0
045	величині зміни розмірів страхових сум та (або) страхових виплат за договорами страхування, грошові зобов'язання за якими визначено у вільноконвертованій валюті або розрахункових величинах	-51,7	0,0	0,0	-51,5	-0,1	-0,1
050	Інвестиційний дохід, що отримується від розміщення коштів резервів із страхування життя	1 118,0	0,0	22,9	1 086,7	3,1	5,3
051	у тому числі направлений на збільшення резервів із страхування життя	912,5	0,0	19,5	887,6	2,5	2,9

Продовження Додаток Є

060	Частка перестраховиків у резервах із страхування життя на кінець звітного періоду	334,1	0,0	0,0	312,0	2,0	20,1
061	у тому числі у резервах довгострокових зобов'язань (математичних резервах)	292,1	0,0	0,0	281,9	1,8	8,4
062	частка перестраховиків-нерезидентів	334,1	0,0	0,0	312,0	2,0	20,1
070	Кількість страхових випадків, за якими прийнято рішення про здійснення страхових виплат	51 477	1	1 367	27 945	361	21 803
080	Страхові виплати	786,9	0,0	2,0	638,4	13,4	133,0
081	резидентам	783,8	0,0	2,0	635,8	13,4	132,7
082	у тому числі: фізичним особам;	770,8	0,0	2,0	628,8	11,4	128,7
083	юридичним особам (крім перестраховувальників);	13,0	0,0	0,0	6,9	2,1	4,0
084	перестраховувальникам.	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
085	нерезидентам	3,1	0,0	0,0	2,7	0,0	0,4
086	у тому числі: фізичним особам;	3,1	0,0	0,0	2,7	0,0	0,4
087	юридичним особам (крім перестраховувальників);	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
088	перестраховувальникам	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
090	Страхові виплати у вигляді анuitетів	41,8	0,0	2,9	38,9	0,0	0,0
100	Виплати викупних сум	180,6	0,0	2,6	177,2	0,7	0,2
101	у тому числі перестраховувальникам	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
102	із яких перестраховувальникам-нерезидентам	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
130	Частки страхових виплат, що отримуються від перестраховиків	73,1	0,0	0,0	34,5	2,5	36,1
131	у тому числі від перестраховиків-нерезидентів	73,1	0,0	0,0	34,5	2,5	36,1
140	Частки викупних сум, що отримуються від перестраховиків	2,0	0,0	0,0	2,0	0,0	0,0
141	у тому числі від перестраховиків-нерезидентів	2,0	0,0	0,0	2,0	0,0	0,0
150	Максимальна страхова виплата, здійснена за окремим страховим випадком	3,6	0,0	0,2	3,6	2,3	2,8
160	Витрати, пов'язані з укладанням та пролонгацією договорів страхування (аквізиційні витрати)	2 975,3	0,0	34,2	1 488,7	286,2	1 166,2
161	у тому числі: на агентські винагороди	2 906,1	0,0	34,2	1 425,7	285,8	1 160,5
162	із яких страховикам-нерезидентам	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
170	Витрати, пов'язані з укладанням та пролонгацією договорів перестраховування	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
171	у тому числі: на винагороди брокерам	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
172	із яких брокерам-нерезидентам	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
173	на комісійні винагороди перестраховувальникам	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
174	із яких перестраховувальникам-нерезидентам	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
180	Витрати, пов'язані з регулюванням страхових випадків (ліквідаційні витрати), які сталися у звітному періоді	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
181	у тому числі на оплату судових затрат	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
182	на оплату експертних (оцінних) робіт	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
183	на оплату послуг установ асiстансу	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
184	із яких на оплату послуг установ асiстансу - нерезидентів	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
190	Витрати, що здійснюються у зв'язку з регулюванням страхових випадків (ліквідаційні витрати), які сталися в попередніх звітних періодах	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
191	у тому числі на оплату судових затрат	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
192	на оплату експертних (оцінних) робіт	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
193	на оплату послуг установ асiстансу	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
195	із яких на оплату послуг установ асiстансу – нерезидентів	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
200	Кількість договорів страхування, укладених протягом звітного періоду	2 838 447	0	5 043	333 713	115 875	2 383 816
201	у тому числі укладених на користь страхувальників	2 838 447	0	5 043	333 713	115 875	2 383 816
210	Кількість фізичних осіб, застрахованих упродовж звітного періоду	2 509 751	0	5 044	330 170	115 320	2 059 217
220	Кількість фізичних осіб, застрахованих на кінець звітного періоду	5 171 415	0	50 398	1 231 140	168 432	3 721 445
230	Максимальна страхова сума за окремою застрахованою особою	114,7	0,0	1,4	34,0	114,7	61,8
240	Кількість договорів страхування, за якими не виконано страхові зобов'язання у визначений договором страхування термін на кінець звітного періоду	0	0	0	0	0	0

Додаток Ж

(млн грн)							
Код показника	Назва показника	Усього	За договорами страхування довільної пенсії, страхування ризику настання інвалідності або смерті учасника недержавного пенсійного фонду	За договорами страхування, якими передбачено досягнення застрахованою особою визначеного договором пенсійного віку	За іншими договорами накопичувально го страхування	За договорами страхування життя лише на випадок смерті	За іншими договорами страхуван ня життя
1	2	3	4	5	6	7	8
010	Валові надходження страхових платежів (премій, внесків)	4 854,2	0,0	85,2	3 536,9	107,3	1 124,8
	Чисті страхові премії (валові страхові премії за мінусом частки страхових премій, які сплачуються перестраховикам-резидентам)	4 854,2	0,0	85,2	3 536,9	107,3	1 124,8
	Чисті страхові виплати (валові страхові виплати за мінусом частки страхових виплат, які компенсовані перестраховиками-резидентами)	884,8	0,0	4,4	764,7	13,0	102,7
011	від резидентів	4 851,1	0,0	85,0	3 534,2	107,3	1 124,6
012	у тому числі: від страхувальників - фізичних осіб;	4 687,2	0,0	83,5	3 511,9	70,2	1 021,6
013	від страхувальників-юридичних осіб (крім перестраховальників);	163,9	0,0	1,5	22,3	37,0	103,0
014	від перестраховальників	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
015	від нерезидентів	3,1	0,0	0,2	2,7	0,0	0,2
016	у тому числі: від страхувальників - фізичних осіб;	3,0	0,0	0,2	2,7	0,0	0,1
017	від страхувальників-юридичних осіб (крім перестраховальників);	0,1	0,0	0,0	0,0	0,0	0,1
018	від перестраховальників	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
020	Частки страхових платежів (премій, внесків), що сплачуються перестраховикам	116,5	0,0	0,0	78,2	2,3	36,0
021	у тому числі перестраховикам – нерезидентам	116,5	0,0	0,0	78,2	2,3	36,0
030	Резерви із страхування життя на кінець звітного періоду	17 125,7	0,0	380,0	16 505,9	32,3	207,5
031	у тому числі резерви довгострокових зобов'язань	16 486,1	0,0	377,4	15 938,2	25,9	144,6
040	Величина зміни резервів із страхування життя, у тому числі, яка відповідає:	3 010,2	0,0	83,9	2 996,8	-0,4	-70,0
041	інвестиційним доходам, що застосовуються для розрахунку страхових тарифів	435,7	0,0	7,7	427,9	0,1	0,1
042	індексації розмірів страхових сум та (або) страхових виплат за офіційним індексом інфляції	79,5	0,0	0,0	79,5	0,0	0,0
043	частині інвестиційного доходу від розміщення коштів резервів із страхування життя, що залишилась після передбачених статтею 9 Закону України "Про страхування" обов'язкових відрахувань в математичні резерви та вирахувань витрат страховика на ведення справи	695,8	0,0	19,7	671,5	1,8	2,8
044	загальному обсягу збільшення розмірів страхових сум та (або) страхових виплат (бонусів), які визначено за іншими фінансовими результатами діяльності згідно з договорами страхування, що передбачають участь страхувальника у інвестиційному доході страховика	99,1	0,0	0,0	99,1	0,0	0,0
045	величині зміни розмірів страхових сум та (або) страхових виплат за договорами страхування, грошові зобов'язання за якими визначено у вільноконвертованій валюті або розрахункових величинах	263,0	0,0	0,2	262,1	0,6	0,0
050	Інвестиційний дохід, що отримується від розміщення коштів резервів із страхування життя	1 403,6	0,0	32,1	1 364,1	2,3	5,0
051	у тому числі направлений на збільшення резервів із страхування життя	1 128,9	0,0	27,4	1 096,8	1,9	2,9

Продовження Додаток Ж

	життя							
060	Частка перестраховиків у резервах із страхування життя на кінець звітного періоду	380,3	0,0	0,0	368,3	0,0	12,0	
061	у тому числі у резервах довгострокових зобов'язань (математичних резервах)	328,3	0,0	0,0	323,5	0,0	4,8	
062	у тому числі у резервах належних виплат страхових сум	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	
063	Частка перестраховиків-нерезидентів у резервах із страхування життя на кінець звітного періоду	379,6	0,0	0,0	368,3	0,0	11,3	
070	Кількість страхових випадків, за якими прийнято рішення про здійснення страхових виплат	43 120	0	1 540	25 155	183	16 242	
080	Страхові виплати	831,5	0,0	1,4	714,4	13,0	102,7	
081	резидентам	830,6	0,0	1,4	713,6	13,0	102,6	
082	у тому числі: фізичним особам;	822,7	0,0	1,4	707,6	12,2	101,5	
083	юридичним особам (крім перестраховальників);	7,9	0,0	0,0	5,9	0,8	1,1	
084	перестраховальникам.	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	
085	нерезидентам	0,9	0,0	0,0	0,8	0,0	0,1	
086	у тому числі: фізичним особам;	0,9	0,0	0,0	0,8	0,0	0,1	
087	юридичним особам (крім перестраховальників);	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	
088	перестраховальникам	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	
090	Страхові виплати у вигляді анuitетів	53,4	0,0	3,0	50,3	0,0	0,0	
100	Виплати викупних сум	262,7	0,0	5,7	254,0	2,9	0,1	
101	у тому числі перестраховальникам	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	
102	із яких перестраховальникам-нерезидентам	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	
130	Частки страхових виплат, що отримуються від перестраховиків	58,7	0,0	0,0	37,3	2,7	18,7	
131	у тому числі від перестраховиків-нерезидентів	58,7	0,0	0,0	37,3	2,7	18,7	
140	Частки викупних сум, що отримуються від перестраховиків	0,4	0,0	0,0	0,4	0,0	0,0	
141	у тому числі від перестраховиків-нерезидентів	0,4	0,0	0,0	0,4	0,0	0,0	
150	Максимальна страхова виплата, здійснена за окремим страховим випадком	4,1	0,0	0,3	4,1	1,2	1,5	
160	Витрати, пов'язані з укладанням та пролонгацією договорів страхування (аквізиторські витрати)	1 844,7	0,0	22,4	911,8	67,9	842,6	
161	у тому числі: на агентські винагороди	1 795,3	0,0	22,4	867,9	67,9	837,1	
162	із яких страховикам-нерезидентам	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	
170	Витрати, пов'язані з укладанням та пролонгацією договорів страхування	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	
171	у тому числі: на винагороди брокерам	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	
172	із яких брокерам-нерезидентам	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	
173	на комісійні винагороди перестраховальникам	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	
174	із яких перестраховальникам-нерезидентам	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	
180	Витрати, пов'язані з регулюванням страхових випадків (ліквідаційні витрати), які сталися в звітному періоді	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	
181	у тому числі на оплату судових затрат	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	
182	на оплату експертних (оцінних) робіт	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	
183	на оплату послуг установ асистансу	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	
184	із яких на оплату послуг установ асистансу - нерезидентів	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	
190	Витрати, що здійснюються у зв'язку з регулюванням страхових випадків (ліквідаційні витрати), які сталися в попередніх звітних періодах	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	
191	у тому числі на оплату судових затрат	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	
192	на оплату експертних (оцінних) робіт	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	
193	на оплату послуг установ асистансу	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	
195	із яких на оплату послуг установ асистансу – нерезидентів	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	
196	Відстрочені аквізиторські витрати	246,8	0,0	28,2	168,1	1,2	49,3	
200	Кількість договорів страхування, укладених протягом звітного періоду	2 044 323	0	1 116	69 364	57 733	1 916 110	
201	у тому числі укладених на користь страхувальників	2 044 322	0	1 116	69 364	57 733	1 916 109	
210	Кількість фізичних осіб, застрахованих упродовж звітного періоду	1 462 853	0	1 116	72 443	56 192	1 333 102	
220	Кількість фізичних осіб, застрахованих на кінець звітного періоду	4 511 896	0	15 528	1 196 971	65 931	3 233 466	
230	Максимальна страхова сума за окремою застрахованою особою	57,4	0,0	1,4	37,6	57,4	39,1	
240	Кількість договорів страхування, за якими не виконано страхові зобов'язання у визначений договором страхування термін на кінець звітного періоду	0	0	0	0	0	0	
250	Кредиторська заборгованість за договорами страхування	330	0	20	296	0	13	
260	Кредиторська заборгованість за договорами перестраховування на кінець звітного періоду	156	0	0	99	2	55	
270	Прострочена кредиторська заборгованість за договорами страхування на кінець звітного періоду	0	0	0	0	0	0	
280	Прострочена кредиторська заборгованість за договорами перестраховування на кінець звітного періоду	0	0	0	0	0	0	
290	Дебіторська заборгованість за договорами страхування на кінець звітного періоду	327	0	4	301	0	22	
300	Дебіторська заборгованість за договорами перестраховування на кінець звітного періоду	50	0	0	35	0	15	
310	Прострочена дебіторська заборгованість за договорами страхування на кінець звітного періоду	1	0	0	1	0	0	
320	Прострочена дебіторська заборгованість за договорами перестраховування на кінець звітного періоду	0	0	0	0	0	0	
330	Відповідальність під ризиком на кінець звітного періоду	160 634	0	2 706	70 720	29 160	58 048	
340	Відповідальність під ризиком за вирахуванням відповідальності, переданої перестраховику, на кінець звітного періоду	601 518	0	2 701	471 399	28 079	99 339	